

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

In Passionem D.N. Iesv Christi Homeliae quinquaginta sex, Theoremata
viginti octo, totidemque sermones. In Monotesseron Praeterea Eivsdem
Passionis Dominicae, iuxta Euangelistarum & historiae fidem, Elucidatio.
Conciones ad Haec Paraeneticae in praecipuis anni & Sanctorum
festiuitatibus habitae

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXVIII

In solennitate sancti Michaelis, & omnium beatorum Angelicorum
spirituum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47113)

IN SOLENNITATE SANCTI MICHAELIS ET
omnium beatorum Angelicorum spirituum.

In tribus hic quomodo conformari debeamus sanctis Angelis,
Sermo I.

ERVNT sicut Angeli Dei in caelis. Matth. 22. Nunc quidem charissimi fratres sumus in regione dissimilitudinis, in qua tamen si volumus promissionem hanc nobis futuram impleri, necesse est Angelorum nos moribus pro modulo hic aliquo conformari. Quod ut fiat (ne charitatem vestram morer) tria sunt consideranda. Primum quod in Angelis considerandum occurrit, est puritas. Sunt enim (vt Damascenus inquit) Angeli quaedam lumina transparentia, ex primo lumine luminis habentia, nec lingua nec auribus indigentia, sine sermone voluntates suas sibi mutuo exprimentia. Simili modo nobis Angelicam vitam amulantibus ad hoc est necessaria puritas cordis, vt sine hac ne minimum quidem celestis regni possit sperari. Nam ieiuniorum, vigiliarum, afflictionum, laborum, carcerumque omnium externorum exercitiorum scopus, finisque est puritas cordis. Hac enim caetera omnia sunt inferiora. Quippe quae propter puritatem cordis assumuntur, & tantum sunt admittenda, quantum vtilia. Vtilia autem tam sunt quam puritati cordis conducunt. Verbi gratia: Occupationes laborumque corporis in solitudine, non tam propter operis utilitatem quam in plerisque secundum genus suum aut operis naturam nulla est) quam propter exclusionem ocij (quod monacho perniciosissima est lues) exercenda sunt, vt videlicet pulsa desidia animi, exclusis cogitationibus quibuslibet intractuosis, proficissis denique varijs desiderijs (quae occidunt pigrum) cordis puritas cui Deus illabitur, obtineatur. Porro vbi labor fuerit immoderatus, animi nimium distractiuus, nec deuotione fouens, sed obruens, cui dubium est, propter puritatem cordis, cui aduersatur laboris nimietatem tollendam seu moderanda? Hoc modo de vigilia, hoc modo de ieiunio, de caeterisque castigationibus sentiendum est. Et id quidem de ijs, quae nostro arbitratu aut sumere aut ponere licet. Nam quae obedientiae aut necessitatis causa praeterire, non est puritatem cordis quærere, sed propulsare. Hac namque non pro nostro arbitratu, sed pro superiorum iudicio, aut moderari, aut relinquere debemus. Ad puritatem itaque cordis consultissimum est sumi operis solitudinem atque silentium colere, loquendi occasiones prudenter fugere, & iniecto etiam cogitationum euagationibus freno, silentium cordis quam maximè sibi ipsi imperare. Porro de silentio oris (quam necessarium sit, quaeque vtile) quid quarimus testimonia alia, quam ea, quae nostra experientia nostra nos damna quotidie docent. Familiare nobis est & nimis expertum, quantum turbetur puritas cordis, quantum amittatur internae pacis ex diuina allocutione ac conuersatione hominum, potissimè secularium. Ex hoc apud eos praecipue, qui cum delectatione aut dedita opera, eiusmodi rebus immorantur. Quorum tamen nonnulli (quod infelicissimum est) tametsi grauitè ex his in anima laedantur, sua tamen vulnera nec sentiunt.

Puritas Angelorum quanta sit, quique nobis imitanda. Ioan. Damascenus. Puritas cordis quam sit necessaria, vtque omnium exercitiorum scopus sit.

Labor corporis cur in solitudine fieri debeat.

Prou. ii. Puritati cordis conseruanda necessaria que fiat.

Silentium & solitudo quantum puritati cordis conferat.

sunt. Porro qui præter voluntatem suam, hoc est, qui non ex affectu, nec exquisita, sed vtrò ingente se occasione excedunt, vulnerantur quidem, sed acutissimis conscientia stimulis mox purgati atque innouatione propofiti denuo erecti, continuo sanantur. Qui verò pro officij executione aut rerum necessitate contra voluntatem suam homines audire, affariq; coguntur, tenentur quidem proximis affabilitatis debitum propter silentij lucra non subtrahere, nec etiam in spiritualibus seipfos tantum quærere, veruntamen quia Deus cuncta benè moderatur, tanto facilius ad interiora redeunt, quanto in viti per sola charitate ad exteriora prodierunt. Cæterū, vt ad primos redeam, quibus hæc non incumbit necessitas, gaudeant & potiantur sua felicitate, ordinent sua exercitia, & eiusmodi se accommodent rebus, propter quas non cogantur cellam exire aut fabulari. Custodiant pro puritate cordis silentium: occupationibus externis non importunè, non cum nimia implicatione atque effusione animi se tradant, nec cordis tranquillitatem vnde comparare debuerant, etiam amittant. Opera externa atque adeò lectionem suā breuius sæpè interrumpant orationibus, hisq; mentalibus. Inter operandū quoque ita animum refocillent, vt pia flammigeratq; ad Deum desideria interim haudquaquam deficiant, vt expletis etiam laboribus, curæ, sollicitudines, imagines, similitudinesq; rerum factarum aut faciendarum, orationis tempore fileant. Sit corporalis exercitatio eiusmodi, vt aut cum spirituali afinitatem habeat, aut per intentionem spiritualis fiat. Amentur ita propria vt sciatur sine culpa non fore, si communibus præferantur. Attendatur, non solum carere merito, sed damnabile etiam futurum, quicquid agitur, quo interim quod iustum aut debitum est, negligitur. Et cum hoc de bonis etiam atque alioqui laudatissimis intelligatur, quid sentiendum est de ijs verè proprijs, hoc est, Deo vacuis occupationibus, quibus quidam tam miserè quā infructuose (ne grauius loquar) tempus suum expendunt, & propter illa quæ malè diligunt ea quæ obedientiæ sunt, quæ Dei sunt, quæ communia sunt, quæ necessaria & à nobis exigenda sunt, aut fastidiunt, aut differunt, aut negligunt, aut vt cunq; perfunctoriè, vnde nec meritum nec consolationē recipiant, absolunt. Verum de hoc satis.

Ad puritatem cordis consequendam vitandæ sunt etiam oculorum curiositates, sensuumq; oblectationes, vt in vsu creaturarum, neque excludatur necessitas, neque attendatur voluptas, sed cuncta dirigat hæc animi destinatio, vt placeatur Deo. Itaq; vitetur (vbi potest) animi extra Deum occupatio, & cogitationibus non solum immundis, verum etiam ociosis, maximè autem de mundo occurrentibus negetur ingressus. Proximorum actus studiosè neficiantur, & alienæ offensiones à memoria profligentur. Suspitionibus non præbeatur audientia, nec sui contemptus, aut passa iniuria intelligatur. Postremo amori priuato, & propriæ voluntati, vnde cuncta vicia pullulant, nulla pax, nulla quies tribuatur, donec radicibus eliminentur, atque inclinationibus malis naturæ, semper negetur assensus. Hæc sunt quæ Deo locum faciunt in corde nostro, quod vnum desiderat, at nisi mundum sit, non inhabitat.

Verum, dicit quis: Ego puritatem desidero cordis, sed pro illa quid faciam, non habeo. Tot tentationibus obruor, tot carnis illecebris fatigor, quicquid

Opera externa quò vt cordis puritati suffragentur. exercenda sint.

Exercitatio corporalis cuiusmodi esse debeat.

Cordis puritati studentī vitanda quæ sint.

Ioannes
Gerson.

lego, quicquid oro, quicquid operor, semper eisdem cogitationum fluctibus iactor. Audi, Sentis, fac non consentire. Quamdiu enim ratio contradicit nec consentit, versetur in sensualitate quantumcunque violentia, non amisisti charitatem. Ponit exemplum venerabilis Gerson de pugile in duello, qui quantumcunque deiciatur & percutiatur, non reputatur victus, nisi consentiat cedere. Reddo me victum. Sic nec spiritus hominis, vincitur à diabolo aut carne, nisi consensus voluntatis (intellige rationalis) adueniat. Non enim vincitur homo secundum sensum vel sentimentum carnis, sed secundum sensum rationis, & voluntatem animæ. Sed (inquis) molestum nimis est, tam diu pugnare & toties resistere. Quanto sapius resistere, tanto semper facilius pugnabis & fortior eris. Nec semper hæc pugna erit, corona autem quam mereris, nunquam deficiet. Idem dicit Gerson. Quicumque inquit, peccato tentaris præ alijs acius, tanto si legitime certaueris, coronaberis à Deo gloriosus. Et tentatus habebis præmium duplex, vbi non tentatus habiturus erat præmium simplex. Et quanto plus sentis alicuius peccati fatigationem, tanto amplius si non consentias, consequeris inde peccatorum tuorum purgationem. Et quia in huiusmodi conflictu cum quis tentatur, contingit, vt plura committantur venialia: ita etiam e contrario contingit secundum doctores communiter, vt poena illa quæ sustinetur in resistendo, debeat poenâ venialibus detrahi ex vna parte, & ex alia parte crescat meritum propter pugnam contra vitia, & propter laborem pro virtutibus. Et iterum dicit: Si non poteris sensualitatem sic subigere, vt sit omnimodè subdita rationi, semper tamen ei resistere, nec vnquam ei cedas, & sic huiusmodi rixa & pugna coram Deo reputabit tibi pro victoria. Siquidem non solum vicisse malum, bonum est, sed & pro viribus malo resistisse: imò nonnunquam melius est, diutius pugnam exercere, quam cito præualere. Attendit namque prudentissimus & acquisitissimus rex noster militum suorum velle potius quam posse. Et sicut posse vincere, suum, hoc est, Dei est: ita vincere velle, nostrum est. Et quanquam in veris gratia Dei necesse est concurrat, in velle tamen magis quam in posse liberum arbitrium hominis sibi locum vendicat, vnde iuxta ipsum militum suorum Dominus certamen ad remunerandum pensat. Et dignum utique & iustum est, vt qui longius & laboriosius certauit, præmium copiosius percipiat. Hæc pro consolatione pugnantium ex Gerson. Secundum, quod in angelis considerandum imitandumque venit, est, licet inter angelos sit disparitas, vt alter altero sit superior, omnes tamen suo contenti ordine, socialiter in concordia perseverant aded vt inferior superiori non inuideat, & superior contra inferiorem se non extollat. Ita nobiscum quoque, cum gratia & donis & alijs multis simus dispares, & natura difformes, & hic alter excellat alterum, ibi rursus excellatur ab altero, nemo se extollat, nemo alium contemnat, nemo alteri inuideat: quia si verè vnus corporis membra sumus, quicquid est singulorum, est omnium. Quocirca vt in nobis in congregatione viuentibus specimen sit aliquod angelicæ vitæ, viuendum est singulis quemadmodum diuus docet Bernardus, dicens: Arbitror quod tu qui in congregatione es, bene viuas, si viuas ordinabiliter, sociabiliter, & humiliter. Ordinabiliter tibi, sociabiliter, proximo, humiliter Deo. Ordinabiliter, vt in omni conuersatione tua sis sollicitus obseruare vias tuas, & in conspectu Domini, & in conspectu

Idem.
Tentationibus viriliter resistens quantum præmium adipiscatur. Venialia ex conflictu tentationum contingentia quò delectantur. Sensualitati resistendum esse semper.

Concordia angelorum quò nobis imitanda.

Ephes 4.
Bernardus.
Quis bene viuat.
Ordinabiliter qui quis viuat.
2. Cor 11.

specu proximi cauens, & tibi à peccato, & illi à scandalo. Sociabiliter, vt studeas, & amari, & amare, blandum te & affabilem exhibere, supportare, non solum patienter, sed & libenter infirmitates fratrum tuorum, tam morum quam corporum. Humiliter, vt cum hæc omnia feceris, spiritum vanitatis studeas exuffari, qui ex huiusmodi nasci solet, & quantumcunque illum senseris, negare omnino consensum. Tertium est, angelos gaudere ad conuersionem nostram, sollicitos procurare nobis gratiam apud Deum, assistere nobis, munire nos, & prouidere bona, auertereq; mala, nec vnquam nos deserere, donec hæc vnio, corporis videlicet & animæ nostræ, soluatur. Simili modo vnique Deus mandauit de proximo suo, præcipue tamen prælati, vt studeat vnusquisque proximum suum prouocare ad meliora, placere in bono, & ad ædificationem, non dissimulare eius peccata, non probare errata, non consentire in malo, non tacere ad eius damna, sed monere, arguere, orare, consolari, portare, non tamen (quemadmodum quidam portari volunt) ad infernum, sed ad cælum, hoc est, onera eius & infirmitates virtutis hominis longanimiter ferre, nec ab eruditione cessare: sed tempora etiam apta, commoditatesq; expectare, quibus medicamina applicentur, tam pungitiua atque purgantia, quam lenitiua & consolantia, tum videlicet quando speratur fructus. Nam sicut non omni tempore obiurgationes sunt faciendæ, ita non etiam penitus, qui delinquit sunt relinquendi: sed ita agendum, vt iuxta consilium Christi calamus quassatus non omnino confringatur, & linum fumigans non extinguatur penitus. Verùm hoc spectat maximè ad superiores. Nos fratres quia festum omnium sanctorum angelorum celebramus, angelis verè celebrè festum faciamus. Horum enim festum est ipso festum gaudium. *Gaudium est autem* (inquit Christus) *angelis Dei super vno peccatore penitentiam agente.* Dignam igitur penitentiam faciamus, & angelis gaudium inferemus. Non est sanctior penitentia quam detestari quicquid Deo displicet, amare agereq; quicquid Deo placet. Hęc penitentia vt in nobis semper inueniatur, præstet nobis rex angelorum & Dominus, qui nos de mundi caligine misericorditer huc vocauit, Iesus Christus Dominus noster qui cum patre & Spiritu sancto est benedictus in secula, Amen.

Sociabiliter quò quis viuat. Humiliter vt quis viuat. Luc. 15. Angelorum charitas erga nos quanta. Eccl. 17. Proximo suo quid debeat vnusquisque.

Matt. 21. Esaiæ 40. Matt. 12. Festum quò faciamus angelis verè Luc. 15. Penitentia optima quæ sit.

IN EADEM SOLENNITATE.

Quæ sit similitudo cælestis angelicæq; vitæ & monasticæ probè institutæ ac sanctæ obseruatæ.

Sermo 11.

ERunt sicut angeli Dei in cælis. Matthæi XXII. Quanquam omnium Christianorum talis esse debet vitæ fratres charissimi, quæ formam similitudinemq; in se quandam vitæ cælestis, hoc est, angelicæ habeat, nullum tamen viuendi institutum hanc ad eò perfectè (si obseruetur) exprimit, atque monasticum. cuius formæ hoc vnū peculiare est, vt sit paradysus quidam alter, quo mortales reformati, vel tantillum recuperent, quod in primo perdididerunt. In paradiso namq; illo terrestri dum originali adhuc iustitia viuabatur, parentes nostri si periret, stent, posteris plane aureum constituisset festum.

Religio monastica cur paradysus alter merito nominetur. Iustitiæ originalis beatitudo quæta culum.

culū. Siquidē in pace & trāquillitate nobiscū tuta iam agerentur omnia, nec
 esset quod læderet aut læderetur. Nam Deo obediret ratio superior, superiori
 inferior, inferiori sensualitas, ad extremum toti homini omnis creatura. Ele-
 menta neq̄ corrumpent, neque læderent, sed fouerent tantummodo &
 obsecundarent. Per inobedientiam hæc omnia amissa sunt, & inuoluunt nos
 ediuerso infirmitas, caligo & iuge bellum. Pugnāt aduersum nos cūcta, quæ
 aliud ante nesciebant, quam seruire. Iacemus preisi sub onere, hoc tantum
 spei nobis interim quo respiramus, reliquum est, vt quæ de Hierusalem in
 Hiericho descendimus via, aliquando redeamus. Per inobedientiæ viam sic
 perditū, per obedientiæ iter reducendi. Vtriusq̄ viæ habemus auctorem.
 Adam nos in captiuitatem seduxit. Christus inde liberauit. Liberauit, in-
 quam, non aliter tamen quam vt obedientiæ exemplo in se nobis relicto se-
 quamur nos vestigia eius. Ita enim liberauit, non vt hoc solo titulo atq̄ con-
 fidentia liberationis efficiamur segniores, non vt inertes pugnam detrecte-
 mus, sed vt *deponentes omne pondus & circumstantes nos peccatum, per patientiam
 curramus ad propositum nobis certamen, mortificātes mēbra nostra super terrā,
 vt non quæcumq̄ volumus, hæc & faciamus.* Sed sicut portauimus imaginē
 hominis terrestris, ita portemus imaginem & cœlestis. Propterea enim vita
 hæc verē Euangelica (vt potest ex consilijs Christi desumpta) à seruante pec-
 cati nos liberans, & ad veram libertatem aspirans, (monasticam loquor)
 Spiritu sancto nobis instituta est & commendata, vt nō regnet peccatum in
 vobis *in vobis mortalitate corpore, ad obediendum desiderijs carnis.* Huius autem vitæ fun-
 damentum ac basis, vera est & perfecta sui abnegatio. Super quam ædifica-
 tur obediētia, puritas, charitas, pax, gaudium, & cætera id generis omnia, qui-
 bus quod in nobis concidit, restauretur, quod conuulsum est, redintegretur.
 Eam ob rem haud immerito alterum paradysum dixerim religionem mo-
 nasticam, vel quod hic propemodum nobis redditur (licet non absque ma-
 gno sudore) quod in priori dolemus amissum, vel ad suauem spirantem auctori-
 tatem (vt ait Bernardus) quasi tot floribus vernat religio, quos virtu-
 tibus abundat. Ipsa etiam est, vt idem dicit, australis regio, in qua Christus
 suos abscondit à contradictione linguarum, postmodum admissurus con-
 fortio angelorum. Assimilatur deinde etiam vita hæc monastica vitæ cœ-
 lesti, tum propter sua exercitia, tum propter scopum & finem, quem sibi vi-
 traque penē eundem præfigit. Religio namq̄ monastica, quicquid agitur in
 cœlis, gestit imitari in terris. Idcirco de hac loquens Cæsarius. Nonne, inquit,
 pars præmij est cœlestis, in religione consistere, nihil cum hoc mundo com-
 mune habere, vanarum rerum cupiditatibus non exercitari, in innocentia
 vitam transigere, beatæ castitati operam dare, gloriosam paupertatem cum
 timore Domini possidere? Porro, quam cognata sit vita monastica angelicæ,
 non tacuit Ambrosius, cum dicit: Est sancte viuentibus quædam inter se co-
 gnatio, coniunctio atque societas, nec interest vtrum in cœlis maneant, an in
 terris. Conuersatio enim connectit quos separat elementum, & diuersis licet
 corporibus diuidantur, eisdem tamen actibus coniunguntur. Vultis nosse
 quid sit, vitam cœlestem agere hic in terris, Eusebius responderet Cæsariensis.
 Qui vult vitam cœlestem ducere, hunc mundum studeat non amare, abijcet
 à se concupiscentias corporales, & ardentem amet delicias cœlestes, patienter
 sustinet.

Peccatū ori-
 ginale quid
 mali nobis
 attulerit.
 Luc. 10.
 Liberati quæ-
 simus per
 Christum.
 1. Pet. 2.

Heb. 12.

Collos. 3.

Rom 7.

1. Cor. 15.

Vita mona-

stica quo au-

tere & quā-

ta vtilitate

fit instituta.

Rom 6.

Basis stru-

cturaque

monasticæ

vitæ quæ

fit.

Bernardus

Psal. 30.

Religio mo-

nastica cur

cœlesti vitæ

assimiletur.

Cæsarius.

Ambros.

Eusebius.

Vita cœlestis

quo agi va-

leat in terris

à se concupiscentias corporales, & ardentem amet delicias cœlestes, patienter

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

sustinet.

IN FESTO S. MICHAELIS.

Richardus.

suffineat illatas iniurias, & nulli inferat contumelias. Hæc ille. Cui Richardus de sancto Victore subscribens: Ille, ait, cœlestem habet conuersationem qui Deum sinit, qui de Deo loquitur, & in Deo uiuit, qui in Deo quiescit, cui Deus placet, cui peccatum displicet, cui Deus redolet, cui mundus foetet. Certè religio monastica est instituta, ut eo nos dirigat, quo si perueniamus, efficiamur cœlestes. Quod cum omnis, præcipue tamen Carthusianæ, hoc est, cœnobiticæ pariter ac eremiticæ religionis est scopus & finis. Quam sanctus Bernardus inde commendans, eiusdem ordinis cellitis ita scribit: Secundum formam propositi vestri habitantes in cœlis potius quàm in cellis, excluso à vobis toto seculo, totos vos inclusistis cum Deo, cellæ siquidem & cœli habitatio cognatæ sunt: quia sicut cella & cœlum videtur inaduiçẽ aliquam habere cognationem nominis, sic & pietatis, Quod enim geritur in cœlis, hoc & in cellis. Quidnam est hoc? Vacare Deo, frui Deo. Quod cum secundum ordinem piè & celebratur in cellis, audeo dicere, angeli Dei cellas habent pro cœlis, & a què delectantur in cellis ac in cœlis. Hæc & plura alia Bern. Quib. constat monachos, maximè solitarios vt Carthusienses suæ professionis instituta seruantes, & ad finem religionis animum atque exercitia sua ordinantes, fore sicut angelos Dei in cœlis. Sunt item aliæ quoque similitudines vtriusque militiæ, id est, cœlestis illius exercitus in atrijs Domini excubias seruantis, laudesquẽ eiusdem tota die & tota nocte in perpetuum non tacentis, & nostræ huius militiæ in castris Domini, hoc est, in claustris, super custodia sua vigilantis. Nam angeli in cœlo vni obediunt Deo & boni religiosi in cœnobio vni propter Deum eiusdem obediunt vicario, hoc est, prælato. Angeli de Dei præcepto nihil hæsitant, nihil ambigunt, nihil discutiunt nihil excusant, nihil subterfugiunt: & boni religiosi de sui prælati mādato nihil trepidant, sua consilia prælatorum iudicio humiliter submitunt, superiorum iussa (quamdiu diuini præceptis palam contraria non sunt) tanquam Dei suscipiunt voluntatem, agnoscentes iussa præueniunt, sine murmure, sine tristitia, sine discussione vt simplices filij prælatis credunt, acquiescunt, obediunt. Obedientiæ huius laudem eximiam multis præconijs patres sancti prædicauere: maximè autem ij, qui in monasterijs viuentes huius vtilitatem in seipsis experti senserunt, vt sunt, Diuus Augustinus, Gregorius, Bernardus, Bonauentura, & ceteri. Scitum est tamen quod in nostris statuis monemur solo obedientiæ bono cuncta nobis quæ multa ac varia agimus, profutura. Cui sententiæ quidam sapietum alludens. Hoc, inquit, solum virtuti adijcies, quod volūtati propriæ detraxeris. Multum itaque virtuti adijcitur, cum per obedientiam propria voluntas amputatur. Contra verò (verba sunt diui Bernardi) si in die ieiunij mei inueniatur volūtas mea, non tale ieiunium elegit spōsus Christus. Nec sapit illi ieiunium meum, quod non liliū obedientiæ sed vitium propriæ voluntatis sapit. Ego autem non solum de ieiunio, sed etiam de silentio, de vigilijs, de oratione, de lectione & opere manuum, postremo, de omni monachi obseruatione vbiunque inuenitur voluntas sua in ea, & non obedientia magistri sui, id ipsum sentio. Minime prorsus obseruantias illas (et si bonas in se) inter lilia, id est inter virtutes censuerim deputandas, sed audiet à Propheta, qui eiusmodi est: Nunquid tale est obsequium quod elegi, dicit Dominus. Et addet: In die bo-

Religionis monastica scopus quis sit.

Bernardus.

Cella & cœlum quæ habeant cognationem ad inuicem.

Num. 3.

Esaie 62. Obedientia quò religiosi angeli similes efficiat.

Obedientiæ laus à quibus sanctis prædicata sit multis præconijs.

Bernardus. Esaie 58.

Esaie 58.

norum

Voluntas propria quã grande fit malum.

Inobediencia quantum duplicat Deo.

1. Reg. 15. Augustin. Obedientia car nisi humilium esse non possit.

Iudiciũ proprium quã variis tãpe modis fallatur.

Humilis vere quã tu. sic a periculis.

1. Reg. 15. Scelus proprius quã sit periculosus. Matt. 3. Marc. 9. Oculis scandalizans emendatus quis sit. Qua ratione absurda multa mandauerint discipulis suis patres.

norum tuorum inueniuntur voluntates tuæ. Grande malum propria voluntas, qua fit vt bona tua tibi bona non sint. Oportet proinde, vt extra lilia stant, qui eiusmodi sunt, quia nihil omnino quod propria fit inquinatum voluntate, gustabit is, qui pascitur inter lilia. Hæc Bernardus *super Cantica*, Perfundum autem quantum displiceat Deo inobediencia, quando fordet coram eo, quicquid citra obedientiam offert voluntas propria. Saul, quia quod facere iussus fuerat, quasi vile neglexit, & quod consilium proprium sibi facere debebat, faciendo tanquam melius prætulit, inobediens reus factus est, & homini operis alioqui laudabilis fructum propter inobediencie culpam perdidit. Eam ob rem cum obedientia (vt Augustinus *libro decimo quarto de Civitate Dei*) nisi humilium esse non possit, quippe qui consilij alieni se indignos sentiunt, propterea qui sui sensus imperfectionem intelligunt (cui inniti non audent) rogo & moneo charissimos fratres, maximè iuniores scilicet humiles, nolite iudicio vestro credere, nolite sensui vestro inherere, nolite vestro tantum arbitrato velle regi, quia vbiq; fuerit hæc præsumptio, multa consilij pericula, multa seductiones oboriantur necesse est. Fallitur iudicium proprium, aut amore inordinato, maximè si ad bonum hic amor fuerit, fallitur zelo intemperato, fallitur inclinatione naturali aut displicencia, fallitur humano seu proprio (quem diuinum putat) instinctu, fallitur deinde estimatione, fallitur violenta suspitione, fallitur capitis debilitate, hoc est, spiritualium organorum, virium atq; potentiarum internarum deordinatione, fatigatione, atque exinanitione, fallitur denique pessima præsumptione de superbia: & postremo fallitur diuinæ gratiæ a que illuminationis interna subtractione, quæ illis euenit, qui neglecto seu potius contempto (seruata maximè per quos diuina ordinatione dirigi debuerant) consilio, suis aduentibus quasi securi confidunt.

Ab his omnibus tutus erit verè humilis, qui de seipso diffidens, qui suspensus non credens aliorum bonorum, præsertim superiorum, consilia querens credit & acquiescit. Hic non habet timere quod deficiat (maximè cum periculo conscientie) quia non suo, sed superioris, quem loco Dei in terra concepit, arbitrato cuncta agit. Porro, qui diuinam hanc ordinationem (quæ est in regimine superiorum) abiicit, & sibi semetipsum ducem constituit, non hominem, id est, suum superiorem, sed Deum (iuxta illud Samuelis *in primis regum*) abiicit, idem ruinæ certissimæ atque in ille periculis se exponit. Cautus igitur charissimè à proprio sensu, quia periculosissimus est in religione, quippe qui propriam voluntatem parit & inobedientiam inducit. Hic est oculus ille nos scandalizans, quem Saluator admonet eruendum. Propterea patres nostri, & præci illi cenobiorum duces eis qui monasticam seu cenobiticam vitam assumere cupiebant, irrationabilia atque absurda multa præcipiebant, quo discerent, essent ne simplices, atq; sine discussione præceptis minoribus obediens, an proprii sensus atque iudicij tenaces. Nam hos qui magistrorum eruditioni notabantur contradicere aut hæsitare, tanquam incertos censebant ad communem vitam non admittendos. Vnde Abbatii patris quidam ex patribus dixit: Patres seniores non loquuntur ab initio fratrum directa, sed magis distorta, & si viderint quia ea quæ distorta sunt faciunt, tam eis non loquuntur, nisi quod expedit, agnoscens quoniam in omnibus obediens

bedientes sunt. Inde sunt illæ absurdæ iussiones, vt est, sportas texere & iterum effundere, ligna arida rigare, leonam aut bestias adducere, lapides grades portare atque reportare, super aquam currere & mersum puerum educere, filios in clibanum aut flumen proijcere, & cætera, in Vitis Patrum, & Legendis Sanctorum, id genus multa, quæ laudabilia fiunt, dum sequuntur tam præclaræ obedientiæ simplicium, eorum videlicet, qui eiusmodi iussa vt reserta perficiebant, propterea quod perfectè à proprio sensu exuti, nõ poterant cogitare, quod aliud quam honestum, bonum & possibile, sibi à suis magistris iniungeretur. Horum obedientia ac simplicitas pia, vt cognosceremus, quam placeret Deo, miraculis sæpenumero fuit glorificata. Talem obedientiam suadens diuus Bernardus, vbi Carthusiensibus nonitijs scribit: Perfecta ait, obedientia, est maxime in incipiẽte indiscreta, hoc est, non discernere quid vel quare præcipiatur, sed ad hoc tantum niti, vt fideliter ac humiliter fiat quod à maiore præcipitur. Nonne Adam quia præceptum discutiens discreuit, inobediens factus est? Porro (vt idem ait) quam imperfecti cordis & infirma prorsus voluntatis indicium est, statuta seniorum studiosius discutere, hærare ad singula quæ iniunguntur, exigere de quibusque rationem, & malè suspicari de omni præcepto cuius causa latuerit, nec vnquam libenter obedire, nisi cum audire contingerit quod fortè libuerit, aut quod nõ aliter licere seu expedire monstrauerit vel aperta ratio, vel indubitata autoritas.

Delicata fatis, imò nimis molesta est huiusmodi obedientia. Non planè hæc illa est quæ ex regula præcipitur. obedientia sine mora. Disputare profectò, hoc est, in actu cordis, non in auditu auris obedire. Ab hoc vitio dehortatur Cæsarius in quadam Homilia ad monachos dicens: Quicquid tibi à senioribus fuerit imperatum, accipe tanquam è cælo, sicut de ore Dei prolatum, nihil reprehendas, nihil dissentias, in nullo penitus murmurare præsumas, quia in monasterio seruire venisti, non imperare, potius obedire quam iubere. Totum sanctum, totum iustum, totum vtile iudica, quicquid à prælato tibi videris imperari. Et Bernardus: Quicquid vice Dei præcipit homo, quod non sit tamen certum displicere Deo, haud secus omnino accipiendum est, quam si præcipiat Deus. Quid enim interest, vtrum per se, an per suos ministros, siue homines, siue angelos, hominibus innotescat suum placitum Deus? Verum, ne hoc solum de continentia à malo intelligatur, audiatur beatus Gregorius, dicens: Nunquam per obedientiam malum fieri debet, aliquando tamen propter obedientiam debet bonum quod agitur, intermitti. Neque enim mala in paradiso arbor exiit, quam Deus homini, ne contingeret, interdixit: sed vt in melius per obedientiæ meritum homo benè conditus crederet, dignum & iustum fuit, vt & hunc etiam à bono aliquo prohiberet, quatenus tanto verius hoc quod ageret bonum esse cognosceret, quando quidem & à bono cessans, auctori suo se subditum humiliaret. Verùm hætenus de similitudine obedientiæ inter angelos & bonos monachos,

Est alia similitudo, quia sicut angeli casti sunt, ita boni religiosi nituntur casti esse & mundi. Pluris tamen videntur facere Ambrosius & Hieronymus castitatem maxime virginalem, hominum, quam angelorum. Hi enim sine carne viuunt, illi in carne triumphant. Hi spiritus sunt, illi licet in carne, non

Simplicitas pia obedientium quam fit gratia Deo.

Bernardus. Obedientia indiscreta incipientibus maxime necessaria quæ sit.

Gen. 3.

Psal. 17.

Cæsarius. Præcepta superiorum tanquã ipsius Dei esse suscipienda.

Bernardus.

Gregorius. Bonum aliquando propter obedientiam esse omittendũ.

Gen. 1.

Ambros.

Hieron.

Castitas hominum cur maior sit quam angelorum.

Aaaa

tamen

Humilitatē
angelorum
quō boni
imitentur
religiosi.

tamen secundū carnem viuunt. Proinde sicut Christus inquit ad Brigittam libro 6. scilicet perfectissima vita est in carne, non carnaliter viuere, similisq; vitæ angelicæ. Ne prolixior sim, vnam duntaxat ex multis adhuc addam. Angelorum cum sint varia ministeria, variq; officia, & alij sint superiores, nulla tamen inter eos est superbia, nulla inuidia. Nemo enim ex prelatione fit ibi tumidior, nemo de subiectione vilior, quia cum nulli aliquid desit ad felicitatem, etiam, aliena quisque possidet per charitatem. Simili modo in bonis cœnobijs religiosorum, quamlibet ibi simul viuentium sit naturalis inæqualitas, morum varietas, officiorum disparitas, gratiarum deniq; dissimilitudo, per humilitatem tamen & studium pacis, omnibus est ad bonum vnanimitas, omnium mutua charitas, vt veluti vno in corpore dispariamēbra, cum sint in multis dissimiles concordia tamen & dilectione se arbitretur æquales, nec distinctio diuidit, quos charitas vnit. Hoc nobis largiatur Iesus Christus & angelorum & hominum. Creator ac Dominus, Amen.

IN EADEM SOLENNITATE.

Tres Angelorum conditiones sunt, quibus in hac vitæ eisdem conformari debemus.

Sermo III.

Vita monastica, quam habeat similitudinem cum vitæ angelicæ.

Concordia angelorum summa quō sit nobis imitanda, Phil. 2. 3. Cor. 1.

1. Cor. 9.

ERVnt sicut Angeli Dei in cœlis. Matth. 22. Charissimi fratres, est omnibus in futura promittitur vita fore sicut angelos Dei, hic tamen nihilominus est reperire statum, viuendiq; genus, quo similitudo aliqua ad vitam angelicam exprimitur. Sit hoc vita monastica, vbi regulariter obedienterq; viuatur in charitate fraterna, in obseruantia pacis, & in cultu deuotionis. Multo magis censenda est tamen vita Carthusiana, in qua vel similitudo nominis cœli tarum & cœlitum, cœlæ & cœli similitudinem subindicat actionis. Itaque charissimi fratres, obseruemus quæ sint exercitia studiq; angelorum, vt illa imitando & nos angeli, aut saltem angelici mereamur & esse & dici. Angelorum summa est concordia, & hæc sancta & sub obedientia Dei. Charissimi fratres, sit in nobis concordia, pax, mutuusq; animorum consensus, vt id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata. Sit concordia inter vos, sed sancta ad bonum, vt vnusquisque & verbo & exemplo fratrem suum prouocet ad obseruantiam religionis, ad exercitium virtutis, ad cultum deuotionis. Sit in vobis, inquam, concordia, vt idem vobis parq; studium insit ad meliora proficiendi. Sit in vobis concors pro virtute certamen, quo nemo velit aliena virtute superari, nemo velit emendatione vitæ inferior haberi, nemo velit ab altero bonitate vinci. Hoc certamen, hoc studium in singulis vigeat, vt concordia animo, vnanimi proposito, vnusquisque non laudatior, sed perfectior, hoc est, humilior, mitior, patientior, obediētor, & quibuslibet operibus bonis ditior esse contendat. Charissimi hanc concordiam vobis precor, hanc suadeo, hanc opto, vt simul curratis omnes & singuli perfectionis brauium obtinere satagatis. Ex hoc studio, ex hac æmulatione virtutis omnes eritis pares, omnes eritis concordēs, omnes vnanimes, quia eundem Spiritus in vobis vos illuminabit, vos reget, & ad eundem finem impellet.

Pax animi
vera vnde o-
riatur.

pellet. Inde sequetur vera pax animi, vera tranquillitas cordis, quia ubi e-
iulmodi studium Deo in omnibus placendi perseverat, ibi rixa, invidia, ran-
cor, contentio, simula, & quicquid id generis Deo aduersatur, locum seu
quietem non habet. Eam ob rem, charissimi, sicut Angeli Dei estote concor-
des, vt sit in vobis idem velle, & id quidē in omnibus secundum Deū. Quod si
in hoc quoque dissentio contingat, vt vnus quidem hoc, alius aliud dicat esse
secundum Deum, non desit humilitas, & seruabitur charitas, recipiatur in-
formatio, admittatur consilium non confidatur sensui nimis proprio quia &
sapientia quae de sursum est (Iacobo Apostolo teste) suauis est, modesta, pacifica,
& bonis consentiens. Cogitetur & haec esse voluntas Dei beneplacens & perfe-
cta, cedere videlicet etiam in bonis propriae opinioni, & subdere se alterius
consilio, licet non meliori, bono tamen & licito propter Deum, non absque
grandi feonore spiritualis est profectus, qui ex abnegatione sui pro virtute
cumulator exurgit. Nonne Christus dicit: *Non veni facere voluntatem meam,*
sed eius qui misit me patris. Et quae fuit voluntas Christi, quam non venit face-
re? Siquidem in Christum mala voluntas non potest cadere. Et tamen dicit:
Non veni voluntatem meam facere, sed eius qui misit me patris. Dicat ergo & Chri-
sti discipulus: Non veni ad ordinem vt faciam voluntatem meam, sed eius
qui me vocauit Christi. Non veni facere voluntatem meam, licet, praelato,
aut fraterna charitate non contradicente, alioqui bona sit, sed non veni face-
re voluntatem meam licet bonam, vt dixi. Quare? Profecto vt faciam melio-
rem, id est, vt faciam voluntatem praelati, tanquam vicarij Christi, cui me
subdendo propter eum, qui se subdidit, & tradidit se in mortem propter me,
faciam sic abnegando me mihi vtilius, quam faciendo propriae deuotionis
amittam meritum, sed duplicabo etiam fructum, vt bonae voluntati pro-
priae tribuatur praemium, quam ne prodiret in opus, non fecit ignauia aut
focordia, sed obedientia. Et cum aliud quod iussus sum, interea facio, bonae vo-
luntatis merito addo etiam obedientiae fructum. Angeli vbiunque sint ni-
hilo minus Deum cogitant, Deum vident, Deum laudant, Deo inhærent. Et
bonus celsita Carthusianus, quocumque vadit, siue solus, siue inter alios con-
stitutus, semper cor habere satagit ad Deum eleuatum, Deum cogitat, cum
Deo mente loquitur, & Deum in se loquentem audit. O quam dulcis est huius
deuotio, quam tranquilla, qui nulla re animum suum implicat, nullis curis
se innectit, sed haec sola est eius cura, vt mundum cor offerat Deo, vt nihil in
se habeat, quod oculos diuinis offendat, aut quo inter se & Deum medij ali-
quid fiat. Fratres charissimi, qui haec in se nondum sentit, interroget semeti-
plum quare non sentiat, fortasse nimium extra se raptus, fortasse curis tem-
poralibus nimium immerfus, fortasse sensuum oblectationi deditus, fortasse
in aliorum vitam & mores nimis oculus, fortasse alienarum conscientiarum
censor aut inuestigator amarus, aut in occultis peccatis a Deo derelictus, aut li-
nore & superbia, vnde temeraria etiam nasci solent iudicia, inquinatus. Cha-
rissimi, in omni loco & tempore studetis puritati cordis, non oscena tan-
tum a corde propulsando, sed omnia etiam quae a Deo distrahunt animum,
aut extra Deum ad sui amorem illicunt. In choro, in diuino officio, circa al-
taria, in oratione, sit bonus Carthusianus ad Deum attentus, cum reueren-
tia & deuotione, omnia agens.

Iacob 3.
Rom. 12.

Ioan. 6.

Phil. 2.

Officium
Angelorum
vbi que lo-
corum quod
sit.

Cordis puri-
tati omni
loco & tem-
pore studen-
dum est.

Ceremonia
externa
quo fieri
debeant.

Scopus reli-
gionis mo-
nasticæ tem-
per attende-
dus quis sit.

Hæc enim, id est, deuotio & reuerentia, faciunt vt veniæ, genuflectiones, supplicationes, vt inclinationes nostræ non ita perfunctoriæ atque steriles, & ita penè sint mortuæ, hoc est, intentione ac spiritu carentes (sicut quorundam esse timeo) sed viuæ atque ex pietatis deuotionisq; feruore quasi modo primum genitæ siue elicite, per intentionem tunc vigentem Deo offerantur atque in Deum referantur. Hoc contra eos est, qui rarissimè ad Iesu aut matris eius nomen caput inclinant, qui venerabili sacramento, non toto (vt monachorum est honorum) corpore se curuant, sed tanquam si rustico bonam diem optarent, capite vix modicum inclinato salutant. Ad Gloriam Patri (vbi sanctæ Trinitati cœlestes etiam beati se inclinant) stant erecti aut quasi phantasijs pleni, vix in fine ad sedendum potius, quam ad inclinandum se parumper submitunt. Ad finem diuino in officio currunt, quasi operatilla perditæ forent, aut tempus inutiliter consumptum, q; diuinis laudibus, diuinis ministerijs, diuinisq; cultui impenditur, aut inania futiliatq; alia quibus occupantur, & ad quæ festinant, Dei obsequijs præferenda sunt. Verum hæc ad alios. Vos autem, charissimi fratres, rogo ac moneo, vt scopum finemq; vestrum, id est, vocationis vestræ attendatis, studeatis puritati cordis, seruituti quæ Deo promissistis. Facite cum deuotione, reddite cum hilaritate quæ Deo obtulistis. Vnusquisque suæ animæ curam impendat, & alienam conscientiam non scrutetur. Sint colloquia vestra ædificationi, & ad prouocationem charitatis. Nemo alteri referat aut nunciet, vnde charitas illius aduersus fratrem aliquem minuatur. Nemo de se exemplum teporis aut mali operis fratris præbeat, nemo scandalum, id est, peccandi occasionem relinquat. Nemo offensionis memoriam aut amaritudinem erga aliquem in corde circumferat, sed serenitatem vultus, & floridum aspectum, dulcedinemq; cordis, & amicitiam verborum benignitatem (vbi loqui congruit) frater fratri exhibeat, præstante Domino Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

IN EADEM SOLENNITATE.

Præcellentia Angelica natura quanta de ipsorum erga nos fidelitate, deq; multiplici scandalo vitando.

Sermo IV.

Angelis suis Deus mādauit de te, vt custodiāt te in omnibus vijs tuis. Psal. XC. In his verbis fratres charissimi, insinuat nobis immensa charitas Dei erga homines quia non satis est illi hæc visibilia, & temporalia nobis dedisse ad vsum, & solatū nostrum, sed etiam beatissimos illos spiritus angelicos dedit nobis in custodes, & ministros. Et quibus nobis? Ingratis, indignis, qui sumus in peccato concepti & enutriti. Nec solum vult vt custodiant animas nostras, sed etiam lutea vasa corporum nostrorum. In quo consideranda est beneuolentia maxima illorum spirituum, qui cum sint beatissimi, non cōtemnunt nos miseros & corruptibiles, sed dignantur nobis seruire in terris, vt possimus cum illis postea gaudere in caelis. Ipsi nos dignantur

tur visitare & colligere in sterquilino, vt faciant nos secum ciues in caelo. Propterea bene dicit Apost. *Omnes sunt administratores spiritus, missi propter eos qui in reductam captiuitatem salutis.* De hac charitate DEI exclamat Sanctus Augustinus in libro *Soliloquiorum*, dicens: Magna sunt Dñe beneficia tua, quibus nos honorificasti dans nobis angelos tuos spiritus in ministeriū nostri. Dederas enim nobis quicquid caeli ambitu cōtinetur. Et quasi parua esset hæc, quæ sub caelo sunt, addis etiam ea quæ sunt super caelos. Laudent te Domine de hoc omnes angeli tui, confiteantur tibi de hoc omnia opera tua, & ipsi sancti tui benedicant tibi. Hæc ille. Quæso charissimi vt attentis cordibus percipiat verba præmissa, scilicet. *Angelus suus DEVS mandauit de te.* Quid nos sumus, aut quid inuenit in nobis altissimus, angelorum dominus, & creator caeli & terræ, qui nostri nõ indiget, quod dignatus est immortales purissimos lucidosque spiritus angelicos nobis in custodes & ministros assignare? Quid, inquam, inuenit in nobis, quod dignatus est tanta & tot beneficia nobis conferre, quod tam est sollicitus custodire & iuuare nos millies plus, quam patres carnales, quod ita diligenter vnicuique singulariter prouidet, quasi illum solum & nullum alium diligeret, & quasi nulli alij intenderet, & tamen interim ita omnibus simul & communiter quasi nullum priuatim respiceret? Nunquid non magnum & mirabile est. Sicut etiam manifestissime probat illa sententia Diui Augustini, dicentis ad Dominum in *confessionum libris*: O tu bone omnipotens, qui sic curas vnumquemque nostrum tanquam solum cures: & sic omnes, tanquam singulos. Et reuera nisi Dominus Deus noster, sic nostræ inuigilaret salutem, sic nobis & singulis & omnibus nocte ac die intenderet, non posset non pessimè nobiscum agi: quando hic versamur inter medios hostes, non solum omni nocendi ac subuertendi arte instructissimos, sed etiam ad nocendum & decipiendum paratissimos atque audissimos: vt multa alia taceam pericula, quibus dum hic sumus, semper expositi sumus: adeo vt non immerito clamat sanctus propheta Hieremias: *Miser cordia Domini quia non sumus consumpti, quia non defecerunt miserationes eius.* Et propheta Dauid: *Nisi quia Dominus adiuuit me, paulominus habitasset in inferno anima mea.* Sed Dominus Deus vtique est in nobis plenus misericordia & veritate: misericordia vt subueniat, veritate vt elidat hostes nostros, de quibus nobis per Apostolum polliceri dignatus est, quod non patietur nos tentari ab illis supra id, quod possumus, sed faciet cum tentatione prouentū, vt possimus sustinere. Quod ipsum quantæ sit benignitas, quisquis non videt, vix est inter viuos numerandus: maximè quando ita plerique omnes viuimus, vt digni sumus potius in quos seuerè & grauiter ira Dei iuste indignantis ingratitude & peruerfitati nostræ, animaduertat. Quod tamè tantum abest vt velit, vt multo sit paratior etiam auerfis, immeritis, ingratis, iniquis nunquā non profutissima liberalitate gratificari, quam vllus humanus animus vel pro seipso desiderare queat. Inde est, quod plurimos videmus nullo quamuis Dei timore præditos tamen multis Dei beneficijs foueri: vt vel inde perspicue liceat animaduerti, quam bonus sit Dominus Deus noster, quam paratus benefacere pijs, qui sic est beneficus in malos. Quod certè dolendum est à paucis attendi vel considerari, atque ex cōsequenti à paucis gratias agi Deo. Et tamen si rem iusto perpendamus iudicio, nunquid non reuera magnum,

Aaaa 3

& mi-

Augustin.

Psal. 144.

Psal. 15.

Augustin.

Thren. 3.

Psal. 93.

1 Cor. 10.

Vt etiam iniquis gratificetur Deus

158

& mirabile est, quod ille sublimissimus rex cœlorum dignatur recordari vili-
 lum seruorum & inobedientium transgressorum & vermiculorum in ter-
 ra repentium? Certè si dominus magnus vel Imperator de nobis verbum ha-
 beret, gauderemus vtiq̃ue, & putaremus nos magnificè honoratos: quanto
 plus si quempiam mitteret salutatum nos & benedicere? Quare? Vtiq̃ue non
 tam propter beneficium, quam excellentiam & dignitatem personæ beneficia-
 rentis, quæ se nobis dignatur inclinare. Cur igitur parua videtur nobis be-
 neficia Dei, qui est summum, infinitum & omnipotentissimum bonum? Cur
 non videtur nobis magnum, cur non miramur & gratias agimus, quod præ-
 cepit tam nobilibus, tam sublimibus, tam beatis, tam gloriosis, tam quæ pul-
 chris spiritibus vt nobis seruiant vltibus, terrenis, defectuosis contemp-
 tibilibus & peccatoribus deformibus? Tanta verò est beatissimorum illorum
 spirituum pulchritudo & claritas, vt humana meos eam capere nequeat. Vt
 tamen modicum quid inde cogitare possitis, respicite quæso pulchritudi-
 nem & claritatem solis: quæ profectò tãra est, vt extinguat vel obscuret ele-
 ritatem stellarum, id est, faciat non apparere eas propter sui luminis mag-
 nitudinem. Si autem vel tot essent soles, vt dicit Anselmus, quot sunt stellæ in
 cœlo, & vnus angelus ostenderet nobis claritatem suam, tanta ea esset, vt cle-
 ritate sua omnes istos soles, ne viderentur obtegeret. Item, sicut sol vnus
 pulchritudine sua terram, sic angelus incomparabiliter excellit solis pulchri-
 tudinem. Angelica etiam natura, vt Beatus Augustinus ait, cætera omnia
 quæ Deus cõdidit excellit dignitate naturæ. Dignitate, inquam naturæ: quia
 beata virgo Maria excellit illos quidem, at non ratione naturæ, sed gratia.
 Siquidem ex natura sola, id est, ratione naturæ non eo pertigit vt effectus Dei
 mater, sed ex dono gratiæ. Ecce talibus, tam dignis mandauit Deus vt collo-
 dian nos pauperes & fragiles. Diuus autem Bernardus præallegata discutens
 verba dicit: Mira dignatio & verè magna dilectio charitatis. Quis enim quibus,
 de quo, & quid mandauit? Siquidem Deus angelis mandauit, de te homine
 mandauit, & vt custodiant te in omnibus vrs tuus mandauit. Quantam tibi debe-
 hoc verbum inferre reuerentiam, afferre deuotionem, & conferre fiduciam
 Reuerentiam pro præsentia, deuotionem pro beneuolentiâ, fiduciam pro ca-
 stodia. Verùm, ijs præmissis, videamus nunc fratres charissimi, Euangeli-
 um diei huius, atque inde aliquid ad nostri institutionem trahamus. Habet
 enim multa saluberrima ac notatu digna documenta. Audistis enim nocte Eu-
 uangelium idem legeretur in choro, quemadmodum Dominus erudierit disci-
 cipulos suos de scandalo cauendo, sumens occasionem fortitan talia dicens
 ex his quæ proximè ipsi ante hoc Euangelium acciderat. Nam Sanctus Mat-
 theus in præcedenti capite scribit, illos qui didragma accipiebant, accesserunt
 ad Petrum, atque dixisse: Magister vester non solum didragma. Qui ait: Euan-
 gelium. Et cum intrasset Petrus domum, præuenit eam IESVS, dicens: Quod tibi uolent
 mon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum vel censum? à filiis suis, vel ab alienis?
 Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi IESVS: Ergo liberi sunt filij. Vt autem non serui-
 lizemus eos, uade ad mare, & mitte manum, & eum piscem, qui primus ascenderit,
 tolle: Et aperto ore eius, inuenies statuerem: nam sumens, da illis pro me, & pro
 Hinc in sequenti capite hodiernum sequitur Euangelium. Accesserunt enim illi
 hora discipuli ad Iesum, dicentes: Quis putas maior est in regno cælorum? Et dicit

Præcellentiæ
 angelicæ
 naturæ quã
 ta sit.

Anselm.

Augustin.

Mariã Dei-
 param ex-
 cellere an-
 gelicam cel-
 stitudinem
 ac claritatẽ.
 Bernard.

Matt. 18.

Matt. 17.

Matt. 12.

Iesus paruulum. (Sunt qui dicant paruulum istum fuisse Sanctum Martialem, qui postea etiam coena interfuerit, pedumque lotioni peluim cum aqua ministrauerit) *statuit cum in medio eorum, & dixit: Amen dico vobis, nisi conuerfi fueritis, scilicet à superba hac contentione vestra.* (Enimvero vt superbi trahebant inter se, quis esset maior in regno caelorum) *& efficiamini sicut paruuli, id est, humiles & parui in oculis vestris, non intrabitis in regnum caelorum.* Esa. 14.

Quia sicut diabolus cecidit per superbiam è caelo, sic qui vult ascendere, per humilitatem oportet ascendat. *Quicumque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic est maior in regno caelorum,* id est, qui hic humilior fuerit & minor, postea erit sublimior & maior. Sed quærat hic fortasse aliquis, quamobrem Christus paruulum voluerit exempli loco ponere. Respondendum, propter conditiones quasdam puerorum, quæ etiam seniles ætates deceant, quas & nos imitari debeamus, quemadmodum nos hortatur Apostolus, dicens: *Nolite pueri effici sensibus, sed matritia paruuli estote.* De his ait quidam.

Sunt pueri puri, parui, paruisque cibantur,

Currunt, latantur, cito dant, cito pacificantur.

Sunt igitur pueri puri, id est, innocentes contra maliciam, atque luxuriam. Secundo, sunt parui, id est, humiles contra superbiam. De quibus ait Dominus: *Sinite paruulos venire ad me, talium est enim regnum caelorum* in quod nullus nisi humilis ingreditur. Tertio, pueri paruus & paucis cibantur, suntque sobrii contra gulositatem, & vilibus, quod ad corporis necessaria attinet, contenti sunt. Ita & nos charissimi sobriè viuamus, quemadmodum nos hortatur Apostolus, dicens: *Sobriè, iuste & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam*

Puerorum proprietates quæ sint.
Matt 19.

Tim. 3.

1. Tim. 6.

Psal 118.

1. Cor. 13.

2. Cor. 9.

Matt 5.

Martinus.

Martirius.

Gregorius.

Ille.

Scandalum quoniam modo quis alteri fit.

Ille alium scandalizat, qui dicit vel facit aliquid minus rectum, quod alteri est occasio ruinae vel peccati. Id verò minus rectum censetur, quod est malum ex se: vel quod licet non sit malum, habet tamen speciem mali: ut si aliquis adfit personae suspectae tempore vel loco suspecto, etiam si nihil cum ea mali conferat, nihilominus intempestivum eiusmodi colloquium habet speciem mali: & idèò abstinendum est à talibus, sicut à malis, ne alteri dicitur murmurandi vel detrahendi occasio: aut si oporteat tale aliquid fieri, abhibenda sunt circumstantiae necessariae, ita ut nemo possit iure meritoque offendiculum capere. Dupliciter autem quispiam alteri scandalum praestat. Uno modo per se, & ex intentione, ut dum aliquid dicit, vel facit, per quod data opera intendit alium trahere ad peccatum. Et si peccatum illud, ad quod nititur alium trahere sit mortale, siue scandalum aliis patiat, siue non, ipse nihilominus peccat mortaliter. Ut si quis dicat verbum iocosum mulieri, vel oculis eius sese ingerat, ut ad amorem sui & libidinem illam provocet, peccat mortaliter. Nā licet aliqui verbum iocosum in se non sit mortale, tamen illi mortiferum fit propter malam intentionem, etiam si alius non scandalizatur. Vel, si per aliquod mortale peccatum conatur, & intendit alium ad veniale inducere. Et isto utroque modo scandalum est speciale peccatum. Et qui sic scandalizat alium ex intentione, interdum duo mortalia committit vitia, quando praeterquam quod ipse mortiferum committit etiam alium ad simile vult inducere. Si autem ad veniale, per aliquod quod etiam non sit nisi veniale quempiam velit pertrahere, iam peccat venialiter, ut qui provocare alium nititur ad risum verbo ridiculo. Alio modo fit per accidens, quando scilicet aliquis dicit vel facit quippiam, quod de se eodem modo est, ut possit praebere alteri occasionem peccandi, nec tamen ipse eodem animo facit, ut alium trahat ad peccatum, sed ut suae satisfaciat voluntati. Et sic scandalum non est semper speciale peccatum, praeter id quod est opus ipsum ex suo genere. Potest tamen scandalum tale, quod non fit ex proposito & intentione, & veniale, & mortale esse peccatum. Veniale quidem, quando peccatum veniale est, unde id scandalum sumitur: vel sit aliquid quod de se non est peccatum, sed habet speciem mali, unde alius potest ad peccatum pertrahi. Mortale verò, quando ipsius scandali materia est mortale peccatum alijs manifestum: siue etiam quando aliquis committit peccatum veniale, vel quod habet solum speciem mali, nec est per se illicitum: sed videtur ipse ex illo opere vel dicto alium in peccatum mortale ruiturum, & tamen non vult omittere propter salutem proximi, quamvis licite & bene possit etiam sine detrimento: is nimirum peccat mortaliter. Quare? Quia facit contra charitatem, eo quod non vult servare proximum suum à peccato mortali ubi potest & debet curam habere salutis proximi. Exempli gratia: Si quis noverit ex aspectu sui vel praesentia sceminae cuidam tentationem & concupiscentiam mortiferam cum ipso peccandi nascituram, licet ipse non ex causa illius se aspectui offerat, ut ex ipso tentetur, nec aliquid mali intendit, attamen si aduertit illam mortaliter sui aspectu tentari, quamvis possit eodem modo deuitare, ne ab illa videatur, nec vult tamen, eo quod non curat salutem illius, peccat utique mortaliter. Tales omnes sunt peiores homicidas, quia occidunt non corpus, sed animam: imò duas animas, & suam, & alterius.

Scandalum ut fiat bifariam.

Scandalum quando fit peccatum mortiferum

Scandalum quando fit peccatum veniale.

Scandalum quando non fit speciale peccatum. Scandalum per accidens qui contingat fieri peccatum.

Scandalizantes peiores esse homicidas.

Simis

Similiter qui loquitur (sicut prius dixi) cum suspecta persona loco & tempore suspecto, aduertitq; alios videntes inde scandalum pati, ac incitari ad detrahendum & murmurandum, & potest quidem dimittere, sed non curat, is peccat tantum, quantum illi obloquentes. Præstat enim eis occasionem, quam posset subtrahere. Secus autem esset, si non posset. Iam aduertitis puto, quantum errant, qui dicunt: Ego suscipi deq; fero quid alij de me loquantur, vel sentiant, aut iudicent. Nam si facit aliquid quod habet speciem mali, & potest dimittere atque occasionem scandalij, id est, murmurationis præscindere, me facit, grauius scire pescat. Vel, si non informat alios, quantum potest ne scandalizentur, qui errant murmurando, vel malè iudicando, de aliquo opere bono, ipse vtique peccat: quia tenemur etiam famæ nostræ consulere propter proximum. Sed si informat eos, quod ita sit necesse facere & licitum, & alij nihilominus murmurant, ipse excusatus est, & scandalum illorum ex malitia proficiscitur sicut Phariseorum, qui scandalizabantur in Christo. Multo plus tamen peccat, (sicut prædixi) qui ex proposito alium nititur trahere ad peccatum, illicito eum ad suam societatem, vel imitationem: vel aliquid facit ea mente ac intentione, vt alius obloquatur & irascatur, & cætera.

Matt. 18.

Potest ex hoc facile animaduerti, vt frequenter quod de se est peccatum exiguum, propter scandalum fiat magnum: vt si aliquis frangat ieiunium, vel silentium manifestè, & alius videt & imitatur, & illum alius, & alium alius: atque ita consequenter, donec tandem bonæ consuetudines & statuta pessum eant, & mala consuetudo introducatur, & quasi pro lege obseruetur. Quantum putatis fratres peccare tales, qui sic alijs præbent occasionem, & sæpè coram sodalitate & ordinem peruertunt ac perdunt, sicut heu multis iam accidit ordinibus? Tales certè omnium peccatorum sunt rei, quæ inde ex suo peccato sequuntur: quia peccant non solum in semetipsis, sed etiam alijs. Propterea damnatorum pœna semper augetur vsque ad extremum diem iudicij: quia reliquerunt malum exemplum, quod posteri etiam mali imitantur. Beatorum etiam gloria augetur de bono exemplo, quod alijs reliquerunt, & de bonis operibus quibus homines iusti imitantur eos. Vnde sancti Bruno patris nostri gloria vel gaudium augetur, semper, quoties aliquis bene vulturus & saluandus eius institutum, id est, nostrum ordinem amplectitur. Siquidem ipse tali occasionem salutis præstitit hoc ipso, quod eiusce modi viuendi modum & instituit, & exemplo demonstrauit. Sed reuertamur ad Euangelium. Qui sic scandalizat proximum, dans ei occasionem peccati mortalis, expeditur ei, quod suspenderetur mola asinaria in collo eius, & in profundum maris demergeretur, id est, melius esset ei corporali ac temporali morte puniri in præsentis seculo, quam propter scandalum æterna morte damnari in futuro. Mola asinaria. Loquitur secundùm morem illius patriæ, vbi damnati ad mortem mergebantur in mare, ligato saxo ad collum eorum. *Ve mundo à scandalis.* Mundo, id est, mundanis hominibus, non qui mundanas habent vestes, id est, in mundo conuersantur, sed qui mundana habent corda, quales etiam est reperire inter cœnobitas, qui sub veste monastica corda gerant secularia, id est, quorum cor & amor seculo dedita sunt, qui etiam non absurdè mundus vocentur. Et vè illis à scandalis, quia ingerunt

Exemplum malum de se alijs præbentes quæ grauius delinquant. Exemplum bonum de se relinquentes vt semper mereantur.

Mola asinaria quid insinuet.

scandalum proximo. Neesse est enim, vt veniant scandala: verumtamen vt homini
 illi per quem scandalum venit. Si quidem homines seculariter, & pro sua volun-
 tatis libidine velint viuere, neesse est vt sequantur scandala. Similis est hic cu-
 cendi modus, ac si medicus cernens quempiam mala vri victus ratione sua
 diata, dicat. Neesse est vt iste ægrotet. Si autem manus tua vel pes tuus scandaliz-
 at te, abscinde eum, & projice abs te. Ante prohibuit nobis, vt non scandalize-
 mus proximo: iam monet etiam vt non recipiamus scandala, id est, vt non
 scandalizemur. Dicit ergo: Si manus tua vel pes tuus scandalizat te, &c. Quod nō
 est secundum literam accipiendum, quia nec hoc licet, sicut nec seipsum occi-
 dere. Non enim membrum est originalis causa peccati, vnde si amputaretur
 nihilominus vigeret concupiscentia interior. Hic ergo sensus est. Si manus tua
 vel pes tuus scandalizat te, &c. id est, si per tactum manuum, vel per gressum pe-
 dum, vel per visum oculorum traheris ad peccatum, abscinde illud mem-
 brum, id est, prohibeas tibi actum illius membri quantum ad hoc, vbi est
 occasio peccati. Si per aspectum mulieris, vel accessum, vel stationem semina-
 te ad peccatum tentari, hoc enim est scandalizari, tunc abscinde pedes, & o-
 culos erue id est, non vadas illuc, & contineas oculos, ne sis tibi, si occasio
 peccati. Ecce hic docemur, quod oporteat nos occasionem peccati vitare
 si velimus recte pœnitere & confiteri, alias peccatum non dimittitur quia
 statumus reuera à peccato abstinere quando quidem non fugimus occasio-
 trahentem ad peccatum. Charissimi fratres, fugite mulierum aspectum &
 allocutionem. Quid neesse est vt exponatis vos periculo. Sanctus Gregorius,
 qui nobis longè sanctior fuit, dicit: Luxuria à carne forsitan abscissa est, sed à
 corde funditus abscissa non est. Quid videre iuuat, quod nō potest sine pec-
 cato concupiscere: Certum est enim, post aspectum cito sequi concupiscentiam.

Manus ac
 pes quō di-
 cantur scan-
 dalizare.

Mulierum
 aspectus &
 colloquia
 quant opere
 fugienda
 cenobitis.

Gregorius.

Diabolus
 quo iam la-
 queo vitur
 in deceptio-
 ne in auto-
 num.

Galat. 2.

Sed aliqui non sentiunt tentationem vel non intelligunt. Diabolus enim adu-
 rsatus est, vt vbi interdum duos coniungit in principio quasi puro quodam
 & spiritali ductos amore, sinat eos quietos, ab omni illicito motu carnis & cogi-
 tationis donec quadam familiaritate sibi intantum cohæreant adeoque
 diligant, vt non possint ab amore se excutere, & tamen nihil carnale etiam
 num cogitant. Postquam autem diabolus videt eos sic amore sibi deuinctos,
 iam tum erigit caput suum, & spiritali amore & familiaritatem vertit
 paulatim in carnalem. Deinde incipiunt iocari, ridere atque munuscula vi-
 tro citroq; dare tandemq; (quando iam sibi ipsi audent detegere corda sua)
 inflamat eos ad carnalia perpetranda peccata. Tum verò diligunt se mutuo
 perditè, timentq; separari, potiusq; consentiunt inter se in peccatum: sicq; sic
 illis quod Apostolus quibusdam dicit, *Vt qui spiritu sibi cepisse videbantur, carne*
 consumment. Quod si non possint eos in peccati precipitium deijcere, exci-
 tationem offerre valeant, impediuntur, varijsq; cogitationum & desideriorum
 æstibus agitentur.

Et quamuis plurimum sperem fratres charissimi tentationem huiusmo-
 di non esse in vobis, tamen hæc ad præmonendos vos dixerim, quia per tales
 tentationes non pauci spirituales, & qui videbantur etiam sicut angeli coe-
 uersari in celo, vsque ad inferos prolapsi sunt. Quamquam vt hæc dicerem,
 etiam illud me mouit, vt ex his discatis astutiam diaboli, qui cum non
 possit

potest, vel non audet hominem aperte illicere ad peccatum, commouet tamē eum ad diligenda aliqua, quæ licet ex se non sint manifestè mala, sunt tamen occasio mali: & facit eum talibus per amorem inhzere, ita vt inuitus ea deserat, maximè cum non sint manifestè mala. Porro, vbi huiusmodi est inuolutus occasioibus, iam tum diabolus vtitur illis ad euertendum hominem quasi quibusdam instrumentis.

Atque in his vigilandum nobis est, vt videamus quid nobis præstet peccandi occasionem. Sicut enim medicus non potest curare infirmum, nisi sciat, tollatq; prius causam & occasionem morbi: sic neque nos peccatum vitare valebimus, nisi antea occasiones eius profcindamus. *Videte ne contemnatis vnu ex his pusillis. Dico enim vobis, quia angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui est in caelis.* Angeli etiam quando nobiscum sunt fungentes ministerio suo erga nos instruendos ac dirigendos, nihilominus tamen fruuntur Deo, gaudiumq; suum habent plenum, perfectum & quietum in iucundissima Dei visione. Sed inter hæc considerandum est secundum beatum Hieronymum, quanta sit dignitas animarum, vt vnaquæq; à principio natiuitatis suæ habeat angelum custodem: & non solum à principio natiuitatis ex vtero, sed creationis in vtero, quando corpori infunditur. Non autem solum vnaquæq; anima sed etiam omnis regio, natio, conuentus, ciuitas, & cætera sanctum habet angelum ipsi bona prouidentem. Quæ omnia quid aliud nobis loquuntur nisi immensam erga nos Dei charitatem, qua tanti nos facit, vt eos velit nobis esse quasi administratos quosdam, qui nobis natura sunt præstantiores? Ergo charissimi diligamus Deum & omnibus cordis medullis gratias ei agamus, qui tanti nos æstimat. Diligamus etiam & propeusissimis animis veneremur sanctos angelos custodes nostros, quod non solum nullo cum tadio, sed etiam promptissima beneuolentia & alacritate seruiunt nobis nocte, ac die.

Angeli in suo ministerio vt semper fruuntur Deo perfecte. Hieron.

Animarum dignitas quanta sit.

Non prætermittamus vllum diem, quo non speciatim honoremus singuli angelos nostros: sed & omnibus in commune habeamus honorem, vt eorū patrocinijs adiuti, possimus enadere laqueos dæmonum, & miseras ac tērationes vitæ huius præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

IN EADEM SOLENNITATE.

Quo pacto Angelorum solennitas colenda sit: vt Angelos imitari debeamus, & de angelorum erga nos beneficijs.

Sermo V.

In resurrectione erunt sicut Angeli Dei in caelis. Matth. 22. His verbis fratres charissimi Dominus noster Iesus Christus Saducæorum reprehendit & confutauit errorem obijcientium exemplum feminae, quæ septem subinde fratribus nupsit, atque nosse volentium, cuius tandem in resurrectione futura illa vxor foret. Non enim credebant nos resurrecturos. Quibus tum Dominus ait: *Erratis nescientes scripturas. In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in caelis.* Nobis hæc verba bre-

Matth. 22.
Luc. 20.
Act. 17.
Matth. 22.

Bbbb 2

uiter

Angelorum
festum cum
quali sit cele-
brandum
deuotione.
Gen. 3. 18.

Matth. 22.

Psal. 90.
Hebr. 1.

Angeli vt
non solum
bonos sed &
damnandos
custodiant.

Angelorum
& sum vt cu
exultatione
fit celebra-
dum.
Luc. 13.
Angelorum
festum cum
quanta sit
solicitudi-
ne celebra-
dum.
Matt. 22.
Marc. 12.
Luc. 20.

uiter insinuant, vt presentem solennitatem colere debeamus: nempe, cum magna gratitudinis deuotione, cum ingenti cordis exultatione, & cum praedicti zeli sollicitudine. Primo quidem colenda est cum magna gratitudinis deuotione, idq; erga Deum: quandoquidem maximum verba memorata illius in nos amoris indicium testantur: promittente nobis Domino, quod in resurrectione erimus sicut angeli Dei in caelis. Videamus obsecro, quantum nos hodie ab illis beatis spiritibus distemus. Illi coelestes sunt, nos terreni: illi immortales, nos corruptioni obnoxij: illi tam illustres ac lucidi, vt etiam minimus angelus plurimos soles claritate superet, nos puluis & cinis, ac ferre plenifumus, nihil toto corpore nisi sordidas spurcitiam emittentes. Illi denique nobiles, stabiles, Deo fixè adhaerentes, Deo nusquam immorigeri, omnis culpa & macula expertes: nos instabiles, miseri, caduci, vitijis pleni, Deo rebelles, non solum consilia, sed etiam praecipua eius violantes & viles sumus: & tamen Christus dicit, veritas dicit, Deus dicit: *Eritis sicut Angeli in caelis*. Nec tamen satis est charitati illius vt post mortem & iudicium illis sui regni principibus similes simus: verum etiam in hoc exilio, in hac valle miseria, vbi saepe ipsum offendimus, vult eos esse administratos & custodes nostros. Si rex aut imperator praeciperet vni ex ducibus suis, vt alicuius priuati hominis curam gereret illiq; ministraret, quantum oro ille sibi putaret praestitum beneficium? Quo igitur loco habendum est, quod summus, immensus, omnipotens caeli & terrae Monarcha *Angelis suis mandauit de te o homo, custodiam te in omnibus vijs tuis? Omnes, inquit Apostolus, administratores sunt, in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis*. Quamobrem non haec tantum die, sed per omnes dies & Deus laudandus, eius gratia agenda, & angeli sancti honorandi & diligendi nobis sunt: sicut & illi non vno tantum die, sed à primis vitae initijs vsque ad vltimum punctum nos custodiant: nec bonos tantum, sed etiam damnandos, quos licet non possint ab omnibus seruare peccatis ob arbitrij libertatem, quam non cogunt, sed inuicem ad bonum, atamen à multis etiam grauioribus eos tuentur, occasiones subtrahendo & impedimenta obijciendo. Quisquis enim per peccati lechalis consensum diabolo se vinctum tradidit, is quamdiu talis manet, nihil aequo uult vt peccate, ex vno vitio ruens in aliud: & nisi Angeli sancti malignitatem demonum reprimerent, nunquam posset homo à peccati fouea emergere, sed quam idoneo instrumento ad alios euertendos illo vterentur, vt modo faciunt haeretici alijs impijs hominibus. Secundo, celebrandum nobis est huiusmodi dies cum ingenti cordis exultatione. Decet enim eorum nos toto animo congratulari beatitudini, qui nostrae miseriae summo affectu condolent: maximeq; eos diligere conuenit, qui nos sincerissimo atque feruentissimo amore prosequuntur. Denique in eorum solennitate toto spiritu laetari nos aequum est, qui tantoperà nostrae conuersioni congaudent. *Gaudium enim est Angelis Dei super vno peccatore penitentiam agente*. Tertio, agenda nobis est huiusmodi sollicitudo cum grandi erga nos ipsos zeli sollicitudine. Audiuimus Domini Iesu extimiam sollicitationem fore nos similes angelis Dei: curemus ne nostro vitio irrita fiat. Magnis thesaurus multa seruat sollicitudine: ad ingentia promissa ingenti properatur desiderio: ad ampla praemia non nisi magno labore perue-

peruenitur. Itaque si angelis in beatitudine velimus esse similes, prius danda opera est, vt hic ad illorum puritatem & innocentiam angelicè viuendo nos conformemus. Enimuerd hęc diuinæ norma iustitiæ est, neminem absque merito participem fieri beatitudinis. Et quamuis in omni vitæ ordine, qui tamen non diserepet à Dei voluntate, possit quis angelicam imitari vitam, retinendo innocentiam aduersus peccati mortiferi consensum, & exhibendo obedientiam erga Deum, attamen nullum vitæ genus ex suis institutis ita conformè videtur cœlesti & angelicæ vitæ, vt monasticum: cuius professores idcirco religiosi, vel spirituales, & vitæ eorum religiosa vel spiritualis dicitur, quod mente & actione sint à mundo & carne separati. Et sicut Angeli multi sub vno Imperatore Deo summa vnanimitate inter se conspirant & consentiunt in cœlis: ita religiosi sub vno patre concorditer viuunt in cœnobio.

Angelus nullus nisi à Deo missus è cœlo egreditur, atq; inde egrediens ita suo fungitur officio in rebus externis, vt tamen suæ contemplationis & beatitudinis nullum patiatur detrimentum. Idemq; religiosi non exeunt è cœnobio nisi iussi: & ægressi sic externa administrant, vt tamen à Deo non recedant. Angeli perpetim Deum laudant, ardentissimo amore illum contemplantur: superiores illuminant inferiores, est enim inter illos ordo hierarchicus) & tamen qui maiores sunt non sese extollunt, nec minores contemnantur: ita & bonorum monachorum præcipuum studium est iugiter laudare Deum, & mutua sibi seruitia præstare: siquidem omnium suarum actionum scopum sibi præstitunt charitatem. Non est in eis inuidia, quia nec superbia. Angeli nihil amant caducum aut temporarium: sic & boni religiosi licet ob huius vitæ conditionem vsu creaturarum carere nequeant, tamen affectu creaturis non inhaerent: nec vtuntur creaturis ex desiderio, sed pro corporis necessaria sustentatione: & ne vlla ex parte rebus caducis inficiantur spõte sese obligant voto paupertatis. Angeli casti sunt & puri, quia spiritus: itemque religiosi casti sunt, quia spirituales, & omnibus carnis operibus nuncium remisserunt. Hęc castimonix virtus singulariter & præcipuè homines angelis conformat: quando in carne viuere, & carnis opera nescire potius est angelicum quam humanum. Et hęc singularis quædam est prærogatiua castitatis, quæ angelorum soror est, cui libenter adsunt angeli etiam familiariter: quæq; semel amissa restitui non potest, cum tamen cæteræ virtutes possint recuperari. Atq; ob hanc castitatis ad angelicam vitam similitudinem dixit Dominus verba iam ante recitata: *Non nubent, neq; nubentur, &c.* ac si diceret alijs verbis: Eam ob rem erunt sicut angeli Dei quia non nubent, id est, castè viuunt. Castè autem viuere, est angelicè viuere: cuius gratia monachi castitatis votum præstant. Pertinet autem ad huius voti executionem non solum corporis vitæ pollutionem, sed etiam omnes à corde cogitationes obscenas, ab ore verba inhonesta & turpia, ab oculis aspectum libidinosum, à manibus tactum illicitum proscindere. Quicquid enim pueret nos sub aspectu hominum publicè admittere, idem etiam coram angelis priuatim horrere debemus: sicut de quibusdam castis admodum legitur nunquã eos vllam sui corporis partem nudam aspicere voluisse, nisi manuum ac pedum. Quod si tantopere oculorum seruanda est continentia, quanto magis

Monastica
vita vti cõ-
paretur vitæ
angelicæ.

Castitas vt
angelis suos
possessores
similes effi-
ciat.

Matt. 23.
Marc. 2.
Luc. 20.
Castitas cœ-
nobitarum
quoniam re-
quirat.

Matth. 6.

Obedientia
religiosorum
quo spectet.

Lucio.

Matth. 18.

Angelos
terrestres
quemam co-
stuant.

Psal. 34.

Psal. 90.
Angelorum
custodia ut
nobis sit o-
pus in tri-
plici via.Angeli ut
seruent a
malo peccati
& culpe ho-
mines.
Exo. 14.

manuum & tactus? Præterea, angeli per omnia diuinæ obsecundant voluntati: & pter eā nihil appetunt, nihil agūt, aded vt ita inde à creationis suæ exordio, nec in minimo vnquam ab ea discesserint. Vnde & nos in dominica oratione quotidie dicimus: *Eiat voluntas tua, sicut in celo, & in terra*, id est, à nobis Domine, vt nos qui in terra sumus, tuam exequamur voluntatem, vt illi qui sunt in cælis. Eodem modo boni religiosi nihil cupiunt facere, nisi quod sit Deo placitum: fugiuntquæ quod illi nouerint displicere. Et quia voluntas Dei non semper certo sciri potest, præstant obedientiæ votum, quo proprias mortificant voluntates, nec ambigunt gratum esse Deo, quicquid iusserit superior, tanquam Christi vicarius. Talibus enim Christus dicit: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit*. Atqui ne fortè subditoreantur obedire prælatis, eo quod vita illorum ab illis quæ faciendæ docent nonnunquam discrepet, consolari eos Dominus dignatus est, dicens: *Super cathedram Moysi sederunt scribæ & pharisæ, quæ dicunt vobis facite, quæ autem faciunt, facere nolite*.

Ergo fratres charissimi, si nos ita, vt dictum est, vnanimis, concordis in charitate, spiritu pauperes, mundi contemptores, carnis castigatores, casti, obedientes fuerimus, talesq; permanferimus, nimirum sumus angeli terrestres, siue homines cælestes, & cum sanctis angelis quandoq; æterna conloquimur præmia. Interim obsecro veneremur illos beatos & præclaros spiritus, & eorum auxilium sedulò imploremus, certi videlicet, eorum iugem ac perpetuam custodiam nobis summè esse necessariam, tum propter hostium nostrorum malitiam & calliditatem, tum nostræ voluntatis infirmitatem. Nam tamen nobis inest liberum arbitrium, quod nemo possit cogere, non tamen sufficit, eo quod varijs animæ passionibus debilitetur. Ambulamus enim in hac vita tanquam in periculoso itinere, prædombus pleno: atq; omni ex parte foris & intus multa nobis imminet pericula. Quamobrem custodibus habemus opus, qui nos ad patriam deducant saluos & incolumes: sicut mercatores dum viarum timent certa pericula, adhibēt sibi duces quosdam & adiutores. Dicit Psalmista: *Vie illorum tenebræ & lubricum, & angeli Domini malis persequens eos*. Atq; idem alibi: *Angelis suis, inquit, mandauit Deus de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis*.

Porro, tres viæ sunt, in quibus nobis custodia angelica adhibetur: Prima est, qua mundum ingredimur: quod fit, quando anima corpori infunditur. Tum enim angelus seruat hominem, ne à diabolo præfocetur, sed possit baptizari. Seruat etiam illum in partu, &c. Secunda est, qua in mundo hoc versamur & ingredimur. Hic multiplex est angelicæ custodiæ effectus: qui tamè potest ad triplicem modum redigi. Primo, enim seruant nos à malo culpa & peenæ, corporis & animæ, idq; varijs modis. Sic in Exodi libro scribitur, angelū medium se posuisse inter populum Israel transeuntem mare rubrum & Aegyptios persequentes, ne scilicet populo illi nocere possent. Maxime autem seruant homines ab animæ periculis & peccatis, quando multis modis auferunt peccandi occasiones, opponunt impedimenta, quibus mala voluntas aut iniqua studia prapedianantur, terrendo item ac prohibendo, vel phantasias, aut imagines turpes auferendo, vel concupiscentias mitigando, aut a-

liquam

liquam afflictionem irrogando: quemadmodum angelus Domini euaginato
 gadio stetit contra Balaam, terrenus eum & precipiens, ne malediceret filijs Num. 12.
 Israel. Michael quoq; archangelus contendisse legitur cum diabolo ob Mof
 corpus, ne id Iudæis reuelaretur, utpote illud pro Deo adoraturis & crimen
 idololatriæ perpetraturis. Secundo, reuocant nos sancti angeli à peccato cõ-
 misso ad agendam penitentiam. Cuius multa habentur in scripturis exem-
 pla nempe de Dauid post numeratum populum, & de angelo qui increpauit
 filios Israel in libro Iudicum pro adoratis etijs alienis: qui tum pariter fleue-
 runt. Tertio, inuitant nos & extimulant sancti angeli ad benè agendum, id-
 q; inspirando, rectè faciendi occasiones procurando, consolando, confortã-
 do in tentationibus: donec animam è corpore migrantem si perfecta fit, per-
 ducant ad caelum: si imperfecta, ad purgatorium: cui tamen interim & per
 se & per alios magna curant præstari solatia & beneficia, donec liberetur à
 peenis. Impias autem animas permittunt dæmonum potestati, qui eas rapi-
 unt in tartara. Non solum autem singulis priuatim hominibus isthæc ange-
 lorum data est custodia, sed etiam cuiuslibet communitati, aut regno & pro-
 uinciæ ac ciuitati & ordini: quibus singulis singuli præfunt angeli, eorum v-
 tilitatibus consulente. Quapropter in scripturis tales angeli inter se prælia-
 ri dicuntur, ut est manifestum in Daniele, eo quod pro se quisq; sua nituntur
 prodesse provinciæ, aut loco ipsis assignato. Fit autem hæc, ut quod vni ali-
 cui regno vel ciuitati prodest, noceat alteri: vbi tum singulis spiritibus ange-
 licis sua provinciæ bona promouere nitentibus, quasi contrarijs videntur
 desiderijs moueri, donec diuinitus illustrati cognoscant Dei voluntatem, à
 qua perispecta, minimè recedunt. Hoc pacto Michael qui præerat Iudæis, ob-
 tulit preces Danielis prophætæ pro liberatione filiorum Israel. At contra alius
 angelus, qui princeps Persarum dicitur, cernens à captiuis Iudæis quosdam
 in regno Persiarum ad veri Dei notitiam pertrahi, malebat Iudæos captiuos
 manere. Inde ergo ob eiusmodi contraria vota, licet summa inter ipsos esset
 concordia, scribuntur inter se pugnasse: qui tamen simul atque Dei volunta-
 tem didicissent, par fuit veriq; votum, & vna voluntas. Denique ex his om-
 nibus fratres charissimi cognoscimus maximam erga nos charitatem Dei,
 angelorum beneuolentiam, & humanæ naturæ dignitatem. Simus ergo gra-
 ti Deo, veneremur & amemus angelos sanctos cultodes nostros, & caueamus
 in illorum conspectu quicquam vnquam admittere, quod illos offendat. O-
 bediamus illorum admonitionibus, eorum suffragia feruenter ambiamus,
 & in bona vita ad finem vsq; perseueremus: donec illis beatissimis iun-
 cti spiritibus, vna cum illis sine fine laudemus Dominum
 nostrum Iesum Christum viuentem & regnan-
 tem in secula seculorum,
 Amen.

Num. 12.

Iudic. 1.

Angeli vt
reuoent
homines à
peccato cõ-
misso.

2. Reg. 24.

Iudic. 2.

Angeli vt
prouocent
ad benè a-
gendum ho-
mines.Angelis vt
regna, pro-
uinciæ &
communi-
tates sint
commisæ.
Dan. 10. 12.

Ibidem.

Daniel 10.
Angeli san-
cti quò dic-
tur inter se
pugnasse.

IN EA.

Φ. VI
13

Angeli eorum ſemper vident faciē Patris mei, qui in caelis eſt Matthaei XVIII. Chariffimi fratres dulciſſimam hodie agimus ſolemnitatem ſpirituum angelicorū, de quibus more noſtro quippiam dicturi, quā nos poſſunt ad qualemcunque illorum noticiam perducere, atque maiori erga illos deuotione afficere, prius dominam eorum & reginam ſalutemus, beatiſſimam ſemperquē virginem Mariam dicentes: Aue Maria. *Angeli eorum*, &c. Fratres multa de angelis dicere, non eſt facultatis noſtræ, quando exigua nobis ineſt illorum cognitio, aded vt id potius nobis conſtet quod ſint, quam quid ſint. Si enim, teſte Salomone, res ſenſibiles ita nobis obſcuræ ſunt, vt eas perueſtigare nequeamus, quā tandem ratione celeftiſſimorum ſpirituum ſecrēta rimari ac explorare poſſimus: maximē cum intellectus noſter ita ſe habeat erga noticiam angelorum, vt oculus nocturæ ad ſolis lumen, nec planē reſolvens, nec ſatis perſpicuens?

Eccleſi. i.

Ariſtotel.

Angelos eſſe vt ratione probetur.

Angeli quādo creati ſint Gen. i.

Beda.

Conqueſta quatuor quæna ſint Petrus Lombanus.

Eſſe autem angelicos ſpiritus diuina affirmant ſcripta, quæ frequentiffimam faciunt angelicarum apparitionum ac operationum mentionem. Poſteſt etiam ratione probari. Ad vniuerſi abſolutam perfectionem neceſſe eſt eſſe creaturas merē ſpirituales (eſt enim creatura quædam ex duobus extrinſicis compaſta, purā, corpore & ſpiritu: nempe homo) Sicut ergo alia eſt creatura prorsus corporea, vt lapis, ita oportuit eſſe creaturam merē ſpiritualem, vt eſt angelus: alioqui ordo creaturarum, & vniuerſi conſtitutio non haberet ſuos numeros & abſolutam perfectionem. Creati autem ſunt angeli in initio temporis, quando factum eſt cælum & terra, vt habet Geneſeos exordium, dicente ſcriptura: *In principio creauit Deus cælum & terram*, id eſt, ſpiritualem & corpoream creaturam. Cælum enim hic non ſignificat cælum ſtellarum, quod vocant firmamentum (id enim ſecunda die conditum eſt, ſed cælum empyreum, id eſt, igneū, quod non ab ardore, ſed lumine igneum appellatur. Per terram autem accipitur materia informis omnium elementorum, quæ ſequentibus diebus per varias formas diſtincta ſunt. Quod ſi quis dicat, nullam hoc loco fieri angelicæ creationis mentionem, reſpondendum eſt, per cælum etiam intelligi creaturas ſpirituales, id eſt, angelos. Non enim cælum creatum eſt vt eſſet vacuum, ſed ſtatim angelis repletum eſt. Quod etiam Beda venerabilis affirmat, dicens: Hoc ſuperius cælum, quod a volubilitate mundi ſecretum eſt, mox vt creatum eſt ſanctis angelis impletum eſt. Itaque quatuor ſimul creati ſunt: Nempe, cælum empyreum, angeli, materia informis & confula omnium elementorum, quæ deinde in varias formas diſtincta eſt, & tēpus. Porro, rerum creaturarum cæleſtium vel terreſtium, viſibilium vel inuiſibilium, vt ait Magiſter ſentētiarū. *l. 11. d. 1. non alia cauſa eſt, niſi bonitas creatoris, qui eſt Deus vnus & verus, cuius tanta eſt bonitas, vt ſummē bonus beatitudinis ſuæ, quam æternaliter beatus eſt, alio velit eſſe participes, quam videt & communicari poſſe, & minui omnino* non

non posse. Illud ergo, bonum, quod ipse erat, & quo beatus erat sola bonitate, non necessitate alijs communicari voluit, quia summè boni erat prodesse velle, & omnipotentissimi, nocere non posse. Et quia non valet eius beatitudinis particeps existerè aliquis, nisi per intelligentiã, quæ quãto magis intelligitur, tanto plenius habetur: fecit Deus creaturam rationalem, quæ summum bonum intelligeret, & intelligendo amaret, & amando possideret, ac possidendo frueretur. Eamquẽ hoc modo distinxit, vt pars in sui puritate permaneret nec corpori vniretur, scilicet angeli: pars corpori iungeretur, scilicet animæ. Et paulo post: Idedque si queratur, quare creatus sit homo vel angelus, breui sermone responderi potest. Propter bonitatem eius. Vnde Augustinus in libro de doctrina Christiana: Quia bonus est Deus, sumus: & in quantum sumus, boni sumus. Et si queratur, ad quid creata sit rationalis creatura, responderetur: Ad laudandum Deum, ad seruiendum ei, ad fruendũ eo: in quibus proficit ipsa, non Deus. Deus enim perfectus & summa bonitate plenus, nec augeri potest, nec minui. Et rursus: Factus ergo angelus siue homo propter Deum dicitur esse, non quia creator Deus & summe beatus alterutrus indiguerit officio, qui bonorum nostrorum non eger: sed vt seruiret ei ac frueretur eo, cui seruire regnare est. In hoc enim proficit seruiens, non ille cui seruitur. Hactenus ille. Præcipue igitur creati sunt angeli propter Dei bonitatem & suam utilitatem: deinde etiam minus principaliter propter nostram, id est, hominis necessitatem, vt nos custodiant ac tueantur. Dicitur autem fortassis aliquis: Deus ab æterno fuit. Cur igitur non etiam ab æterno produxit creaturam, cui se communicaret? quandoquidem bonus est, & bonum sui diffusiuum est. Verùm creatura non est capax æternitatis, nec decebat creaturam suo creatori esse coæternam. Tunc ergo se illi communicauit, quando placuit suæ immensæ bonitati. At verò de malis angelis (qui nõ ided dicuntur mali, quod tales sint conditi, sed quod suo arbitrio tales sint effecti) si quis sciscitetur, num & ipsi in cœlo sint creati, certum est etiam ipsos in cœlo conditos esse, at inde exciderunt, sicut post audietis. Probãt id Domini Iesu verba, dicentis: *Videbam Satanam tanquam fulgur cadentem de cælo.* Nec obstat, quod apud Esaiam dicitur ex persona Luciferi. *Ascendam in cælum, &c.* Siquidem illic per cælum accipitur celsitudo Dei quæ sibi vsurpare volebat impius ille, vt sit iste sensus: *Ascendam in cælũ, id est, ad ipsam vltimam Dei æqualitatem.* Præterea, angeli simplices creati sunt in essentia, vt habet Magister sententiarum, non diuisibiles, quia non compositi, non corruptibiles, quia non materiales, sed spirituales. Item discreti in subsistentia, quia singulares & personales, ratione perspicaces, quia habuerunt intelligentiam, memoriam & voluntatem. Item arbitrio liberi, quia inerat illis libera facultas voluntatis inclinanda ad bonum, siue ad malum. Atque sicut in prædictis angeli differebant, ita & quædam communia & æqualia habebant: quod spiritus erant, quod indissolubiles & immortales erant, commune omnibus & æquale erat. In subtilitate verò essentiæ & intelligentia sapientiæ, & libertate voluntatis differentes erant vt alij superiores, alij inferiores essent, etiam secundum naturalem proprietatem, iuxta quam etiam alij maioræ, alij minoræ receptori erant charismata gratiæ. Has distinctiones intelligibiles inuisibilium naturarum ille solus comprehendere potuit & ponderare,

Angeli & homines cur creati sint. Augustin.

Psal. 139.

Creatura non esse capax æternitatis.

Luc. 10.

Esaiæ 14.

Angeli quales sine substantiæ.

Φ. VI
13

rare, qui cuncta fecit in pondere, numero & mensura. Adhæc, omnes spiritus angelici creati sunt boni, id est, sine vitio, & iusti, id est, innocentes, non autem iusti ex virtutum exercitatione. Omnes enim ita conditi erant, ut stare possent, id est, non cadere per dona creationis, & cadere per liberum arbitrium. Poterant enim peccare & non peccare, sed non poterant proficere ad meritum vitæ, id est, æternæ beatitudinis, quam nondum habebant, nisi gratia superadderetur illis à Deo, qua mererentur sui beatificationem. Hæc gratia quibusdam data est, qua se conuerterunt ad Deum, id est, charitate ei adhaeruerunt, ideoque confirmati sunt & beatificati adeo ut deinceps peccare non possint, nec tamen propterea liberum illis est ablatum arbitrium, sed voluntas eorum ita est per Dei gratiam firmata, ut nunquam aliud possit aut velit, nisi quod velit Deus. Alijs verò non est data hæc gratia ob culpam illorum, quandoquidem mox sese auerterunt à Deo per superbiam, odium & inobedientiam erga Deum: quæ illis causa ruinae fuit. Et quia elegerunt malum auerfi à Deo, in malo obstinati sunt, ut non possint velle bonum, suntque diuina gratia destituti, quæ quidem illis data non est. Quod si quis dicat: Si gratiam accepissent ut cæteri, non corruissent: ergo in illos non est culpa conferenda. Sanè si in donis illis, quibus creati erant, persistissent, & Dei gratiam expectassent, accepissent eam, sicut & cæteri. Ut enim iam dixi, licet non poterint absque gratia proficere ac mereri, tamen stare potuissent, & contineri ex donis, quæ creatis illis collata erant, ne peccarent. Non enim aliquid eis peccare coegit, sed dedita opera ac suapte voluntate à Deo deflexerunt, seque abalienauerunt: quod si non fecissent, idem ipsis, quod & alijs, præstitum fuisset. Quod autem ad illos attinet spiritus, qui prolapsi sunt, certum est, sicut ex maioribus & minoribus quidam persistenter, ita & ex iisdem ordinibus quosdam corruisse: inter quos tamen vnus fuit cunctis tum perseverantibus, tum deficientibus excellentior ac illustrior, quemadmodum scripta diuina testantur: ut illa apud diuum Iob: *Ipse est principum viarum Dei.* Et apud Ezechielem: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decor, in delictis paradisi Dei fuisti. Omnis lapis preciosus operimentum tuum:* per lapides preciosos reliqui accipiuntur angeli, quibus clarior fuit. Vnde etiam dicitur est Lucifer tanquam lucem ferens, sicut ea verba Esaie testantur. *Quomodo cecidisti de celo Lucifer, qui mane orietur?* Hic ergo præ cæteris clarior ac supremus angelus postquam creatus est, ut ait Isidorus, eminentiam naturæ & profunditatem scientiæ suæ perpendens, aduersus suum creatorem adeo superbia elatus est, ut illi se æquare voluerit, ut potest ex Esaia probari. Voluit autem esse æqualis altissimo propria autoritate, id est, absque meritis suis & Dei munere. At qui si persistisset, reuera cæteris esset angelis antelatus, & Deo proximus fuisset: sed miser ille ex animi elatione voluit esse iuris sui, nec subesse Deo, sed præesse omnibus, neque tamen hunc dominandi principatum habere diuinitus, sed ex seipso atque hac re Deo se æqualem fecit, qui solus est omnium dominus, cunctis ipse tribuens, nec aliquid à quoquam accipiens, quando nullius ipse eget. Et quia voto non potuit potiri suo, odio & inuidia erga Deum inflammatus, eo ipso ex angelo præstantissimo, factus est turpissimus cacodæmon.

Angelica
ruinæ causa
quænam
fuerit.

Angelos
quosdam
ex singulis
ordinibus
corruisse.
Iob 40.

Ezech. 28.
Lucifer erat
supremus
angelus dicitur.
Esaie 14.
Isidorus.

Psal. 15.

In reuelationibus sanctæ Brigittæ Christus dicit Luciferum tantum corruisse

cepisse odium contra Deum creatorem suum, quod si possibile fuisset, libenter eum occidisset aut penitus in nihilum rede-gisset: quamobrem mox cum omnibus affectis suis in hunc aerem caliginosum detrusus. Et hoc est quod in Apocalypsi fertur Draco e celo ruens tertiam stellarum, id est angelorum partem secum traxisse. Nunquam verò poterit respiscere aut agere poenitentiam ob voluntatem eius vsque adeò in malo obstinatam & deprauatam, vt non possit velle nisi malum, nec possit Deum diligere, nec adiuuari. Vt enim Dominus ait Sanctæ Brigittæ, sicut nullum ipse habuit ad culpam instigatorem, ita nullum habet ad obtinendam gratiam auxiliatorem: sed est perpetuo damnatus absque vlla spe veniæ maximè quando ita est in superbia obduratus, vt nec possit veniam petere. Idem ipse tentauit & vicit Adam in paradiso: tentauit etiam in deserto Dominum Iesum, sed victus est: ideoq; ligatus est, id est, potestas, eius refrenata est, quod non potest nos tentare quantum vult, & quantum potuit ante Christi passionem, & quantum poterit temporibus Antichristi, quando soluetur, hoc est, maior illi permittetur tentandi potestas. Vnde est in Apocalypsi: *Cum consummati fuerint mille anni (certus numerus pro incerto positus est) soluetur satan de carcere suo, & exiet & seducet gentes*: quod erit tempore Antichristi, quando tam dira sauiet tribulatio, vt si fieri possit, moueantur etiam electi. Cæterum, vtum ex dæmonibus quidam in locum subterraneum, quem nos, Infernum vocamus, demersi sint, secundum S. Bonauenturam, incertum est. Certum est autem aerem hunc caliginosum dæmonibus esse assignatum vsque ad iudicij diem, quo Lucifer ipse cum omnibus commilitonibus suis mittetur in stagnum sulphureum. Interim verò qui in aere sunt dæmones, inibi sunt ob nostri exercitationem atque vtilitatem, vt nos tentando faciant gloriosius coronari ob victoriam ex illis reportatam. Non enim potest coronari, nisi qui legitime certauerit: nec certat, nisi qui impugnetur.

Si ergo coronari debeamus, opus est aduersarijs. Vnde pulchre S. Bern. Iucundum ait, Dei iudicium est, quod superbus ille malleator nesciens fabricat perpetuas coronas eis, quibus impugnando succumbit. Et diuus Augustin. Nunquam, inquit, Deus quos præciebat futuros malos, eos fecisset, nisi pariter nosset, quibus bonorum vsibus eos accommodaret. Exigit ergo diuina dispositio, vt ex ipsis quoque apostatis angelis eliciat bonum electorum suorum. Scit enim bene vti prauis malorum voluntatibus. Itaque ad nostri exercitationem dedit eis aptum locum in aere. Nec mouere nos debet, quod per se satis fragilis est homo ex carne, vt non sit opus diabolo tentatore. Siquidem aduersum dæmones habemus angelos custodes: habemus & Dei gratiam nos tuentem cum bona voluntate nostra. Nec potest nocere diabolus nisi volenti. Infirmus autem & planè miser est hostis, qui non potest nisi volentè vincere. Quod aut in Iob habetur. *Non est potestas super terram, que comparatur ei*, ad vires naturales pertinet, non ad tentandi potestatem, quæ non illi permittitur, quantum ipse vellent. Hic iam fratres charissimi obiter considerare debemus diuinam iustitiam, quæ pro vno non operis, sed voluntatis peccato supremum angelum cum omnibus illi fauentibus æterna damnationi addixit. Qua de re sic habet S. Bonauentura: Credo quod tam spectandum monstrum diuinæ seueritatis in angelo nobilissimo & primo homine,

Lucifer ut tentauit Adā in paradiso & Christū in deserto. Gen. 3. Matt. 4. Apoc. 20. Matt. 24.

S. Brigittæ.

Lucifer ut tentauit Adā in paradiso & Christū in deserto. Gen. 3. Matt. 4. Apoc. 20. Matt. 24.

Bonauent. Aerem caliginosum assignatum esse dæmonibus vsque ad diem iudicij. 2. Tim. 2. Bernard.

Augustin.

Iob 41.

Bonauent.

Φ. VI
13

Superbiam
quantum
Deus odiat.
Esaia 4.
Gen 3.
Esaia 1.

Hebr. 10.

quorum vtrunque proprijs manibus plasmauit & decorauit Deus nobis in-
firmis proposuit & ostēdit, vt addiscamus quantū Deus odit peccatū & ma-
ximē superbiam, quod pro vno motu cordis, nobilissima creatura creatura-
rum omnium æternaliter & sine spe veniæ est damnata, & pro vno esu po-
mi & ipse Adam & tota posteritas eius vsque ad finem mundi est mortali-
tati & multiplici pœnalitati subiecta: & nisi Deus reliquisset nobis Ierem,
quasi Sodoma fuisset. Ex ijs efficacissimum relinquitur argumentum,
quod *horrendum est incidere in manus Dei viuentis*. Si enim Deus non peperit
nobilissimo angelo superbienti, quid erit de vilissimo cinere & abiectissimo
vermiculo in altum se extollente, cum iacere debeat in cinere & cilicio, modo
& in ipso sterquilino? Itaque fratres charissimi simus solliciti cum sanctis
angelis, qui in humilitate & obedientia perstiterunt, semper vitare superbiam.
Et quia ex nobis fragiles sumus, rogemus sedulo sanctos angelos, vt ius me-
ritis & precibus nobis auxilio sint, maximē in illa extrema hora, qua anima
ex corpore euelletur presentanda summo iudici Deo, qui reddet vnicuique
secundum opera illius: qui sine fine viuit & regnat Deus benedictus in secula,
Amen.

IN SOLENNITATE S. BRVNONIS PRIMI IN-
stitutoris Ordinis Carthusiensis.

*De ordine Carthusiensium, deq; discretione ac obedientia maximopere vitam
Dei ingrediendi necessaria.*

Sermo 1.

Assimilabitur viro sapienti, qui edificauit domum suam supra petram.
Matth. 7. Commendatur his verbis fratres charissimi, beatus
Bruno, quod domum suam, id est, ordinem Carthusianum, fun-
dauerit supra petram, vt pote qui nec ex fluminibus facturus fu-
cturam, nec ex vento aut tempestate passurus sit ruinam. Inde vni-
idemq; sapiens meruit nominari. Siquidem prudenti vsus consilio, quod ni-
nimo cepit, fortiter est executus. Delicias, honores, necessarios, amicos, &c.
simul omnia dicam verbo: quicquid in mundo habuit, quicquid eidem ob-
ferre mundus potuit, pro te Christe contempsit atque reliquit. Porro nihil
tantum vtilis fuisse videretur, posteris suis vsque hodie multis, etiam mor-
tuis viuere studuit, ijs videlicet, quibus bene viuendi leges instituens, erudi-
tionem & exempla virtutum reliquit. Nam edificauit illis domum, id est,
ordinem hunc, quo nunc viuimus, quem vt fundatum supra petram staret
ret atque firmaret, expendit omnes cum cœnobiticæ, tum eremiticæ vitæ
perfectiones, incommoditatesq; & inde separans preciosum à vili, ex vtraq;
medium quoddam viuendi genus instituit, quod neque cœnobiticum neq;
eremiticum tantum, sed esset simul vtrunque. Ex cœnobitica namque viu-
disciplinam, obedientiam, operationem manualet, paupertatem, hoc est,
communem victum, conuentum diuino in officio, eruditionem, curam egro-
tium atque infirmorum, & similia. Ex anachoretæ verò solitudinem, silentium,
abstinentiæ rigorem, orandi contemplandiq; assiduitatem desumpsit, vbi
clausi

Carthusien-
sis ordo qua
fit sapienter
supra petra
fundatus.